

Université du Péloponnèse

Faculté des Sciences Humaines et des Études Culturelles
Département de Philologie
Kalamata (Messinias) - Grèce

SILF

Société internationale de linguistique fonctionnelle
International Society for Functional Linguistics
École pratique des Hautes études
45, rue des Écoles, 75005 PARIS

SILF 2023
XLIVe COLLOQUE INTERNATIONAL
DE LINGUISTIQUE FONCTIONNELLE

Kalamata - Grèce
17-20octobre 2023

RÉSUMÉS DES PARTICIPANS AU COLLOQUE EN ORDRE ALPHABÉTIQUE

Communication individuelle

Tsutomu **AKAMATSU**, University of Leeds, GB

Romanizing Japanese writing

My full name is written as follows by means of three different scripts employed in Japanese writing. They are: 赤松力 (in *kanji*), あかまつ つとむ (in *hiragana*), and アカマツ ツトム (in *katakana*). *Kanji* is Chinese character(s), while both *hiragana* and *katakana* are Japanese characters which ultimately derive from Chinese characters but which are unknown to ordinary Chinese people. When writing my name, 赤松力 is definitely the usual form used. In a few specific cases, however, my name is written in romanized script which is known as 'rōmaji' (Roman letters) in Japan, thus Akamatsu Tsutomu (or Tsutomu Akamatsu). Such cases are, for example, in my Japanese passport or my name as the author at the head of an academic article, for the benefit of non-Japanese who cannot read Japanese. All three types of above-mentioned scripts, viz. *kanji*, *hiragana*, and *katakana* are freely mixed in Japanese writing. Here is just one example: ドイツに生まれたベートーベンは世界有数の作曲家の一人です (Beethoven who was born in Germany is one of world-famous composers.)

Hiragana and *katakana* characters are universally understood to represent *syllables* in Japanese, but I disagree. In my view, each character represents what I call a *moraic unit*. For instance, the Japanese word *hakkan* 発刊 'publication' is bisyllabic (*hak-kan*) [hak-kaN] at least for e.g. Anglophones, but is quadrimoraic (*ha-k-ka-n*) and is written はっかん where each *hiragana* stands for one mora. This is why the term 'morary' has been proposed by one American linguist.

First attempts at 'romanized Japanese writing' are known to have been made by a Japanese Catholic, by the name of Miura Anjin 三浦按針 or William Adams (1564-1620), around 1548, based on Portuguese orthography. Books written with such a system of romanization helped Jesuit missionaries to preach without having to read Japanese. The first Portuguese Japanese dictionary compiled by Jesuit missionaries and published in Nagasaki in 1603 was *Nippo Jisho* (日葡辞書) which used no Japanese orthography but Latin scripts. *Nippo Jisho* was the first ever dictionary of Japanese put into a European language. This dictionary described the 16th-century Japanese.

Much later, during the Meiji era (1868-1912), there was a movement to abolish the traditional Japanese writing system to be replaced by a system of romanizing Japanese writing. This movement ended in failure. My personal reaction to this failure, for certain reasons, is approbation and relief.

The best known romanization system of Japanese writing today is what is universally called the Hepburn romanization system. This romanization system was originally published in 1867 by the American missionary-physician-translator-educator, James Curtis Hepburn (1815-1911) in the 1st edition of his Japanese-English dictionary. Two other romanization systems of Japanese writing exist, viz. Nihon/Nippon Shiki and Kunrei Shiki (*kunrei* means 'cabinet order'). Nihon/Nippon Shiki was invented in 1885 by physicist Tanakadate Aikitsu (田中館 愛橘), and is intended to replace traditional Japanese writing by Japanese entirely written in rōmaji. In this sense, it is not at all like the Hepburn system of romanization which is geared to non-Japanese. As I said above, Nihon/Nippon Shiki, suffered a failure. My main objection to Nihon/Nippon Shiki is: what about all old time-honoured thousands of Japanese literary works from *Kojiki* (written in *kanji*) 古事記, said to be *the oldest extant literary work in Japan*, *Man'yōshū* (written in *kanji*) 万葉集, *the oldest extant collection of poems*, through *The Tale of Genji* (written mostly in *hiragana*) 源氏物語 down to all contemporary literary works? They would become largely lost to hundreds of thousands Japanese. The third romanization system, which is currently still operative, is Kunrei-shiki which has been standardized by the Japanese Government and is taught to Japanese elementary school students in their fourth year of education.

Of the three romanization systems mentioned above, the Hepburn system is the commonest romanization system whose use prevails not only in the English-speaking world but, I dare say, internationally. In the rest of the paper, I will concentrate on the Hepburn system.

THÈME 2

Παρασκευή **AKRITIDOU**, Φιλολόγος, 4ο Γενικό Λύκειο Καλαμάτας

Η διττή σημασιολογική ταυτότητα της περίφρασης *έχω να* στην κοινή νεοελληνική

Η παρούσα ανακοίνωση καταπιάνεται με την περίφραση *έχω να* με το βοηθητικό ρήμα *έχω*. Αρχικά, επιχειρείται η παρουσίαση της διττής σημασιολογικής ταυτότητας της περίφρασης *έχω να* στην Κοινή Νεοελληνική, η οποία εμφανίζεται τόσο με μελλοντική σημασία με μια έντονη απόχρωση του υποχρεωτικού όσο και με παρελθοντική αναφορά αλλά με αρνητική σημασία (παρακείμενος της εμπειρίας, Μόζερ 1993). Στη συνέχεια αναλύονται τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά των κύριων συστατικών της περίφρασης (βοηθητικό ρήμα *έχω* και δείκτης *να*), ώστε να φανεί η μεταξύ τους αλληλεπίδραση προκειμένου για την απόδοση της σημασιολογικής ταυτότητας της περίφρασης αλλά και την πιθανή σημασιολογική της μετατόπιση, αν δεχτούμε ότι η μία σημασία προέρχεται από την άλλη. Ο ισχυρισμός είναι ότι η παρελθοντική σημασία *έχει* προέλθει από τη μελλοντική σημασία στο πλαίσιο της διαδικασίας της γραμματικοποίησης. Τελικά, προτείνονται ορισμένες ερμηνευτικές εκδοχές αυτής της σημασιολογικής μετατόπισης της περίφρασης *έχω να*, οι οποίες βασίζονται τόσο σε συγχρονικά δεδομένα όσο και σε στοιχεία της διαχρονίας της Ελληνικής όσον αφορά τη χρήση του βοηθητικού ρήματος *έχω* σε παρεμφερείς περιφράσεις.

Communication individuelle

Bassel **AL ZBOUN**, The University of Jordan, Jordanie

Variantes consonantiques et la construction du pouvoir en arabe vernaculaire jordanien

Les différentes variantes consonantiques de l'arabe vernaculaire jordanien ont fait l'objet d'une analyse approfondie. Certaines études se sont penchées sur leur impact social, notamment leur contribution à la création du prestige des locuteurs (Omari & Van Herk 2016 ; Abdel-Jawad 1986). D'autres recherches ont davantage porté leur attention sur ces variantes en tant qu'éléments caractéristiques des dialectes régionaux (Al-Wer 1999). L'objectif principal de cette étude est d'explorer comment les locuteurs jordaniens manifestent leurs intentions de construire leur discours de pouvoir en utilisant des séries de variantes consonantiques. L'échantillon de l'étude comprend 300 mots enregistrés, qui ont ensuite été codés et analysés en fonction des variables ([q], [ǰ] et [θ]). Pour analyser ces variants, nous avons utilisé l'approche de l'analyse critique du discours, en particulier la technologisation du discours de Fairclough. La théorie de l'hégémonie de Gramsci a également constitué le cadre théorique sous-jacent de cette étude. Les résultats mettent en lumière que le choix par les locuteurs d'une de ces variantes consonantiques dans des contextes sociaux particuliers vise à élaborer leur discours de pouvoir. Nous espérons que cette étude contribuera de manière novatrice au débat en cours sur la variation consonantique et la construction du pouvoir dans le discours.

THÈME 3

Spyros **BALESIAS**, PhD student, Ionian University, Grèce

Tourism in Translation: quality as a necessary factor in translating contemporary tourism-related texts – a corpus-based analysis

Tourism is and has always been one of the biggest and continuously developing industries shaping and significantly supporting the Greek economy, having eventually an increasingly high impact on various aspects of life, including language. Tourism-related texts have become a key point of discussion within the contemporary translation industry, for both academia and practitioners, during the past decade, especially in terms of quality when it comes to writing and, more particularly, translating such texts.

The aim of this research is to examine the significance of quality in tourism-related texts by analysing the language used in them and to further determine to what extent translation and localisation can contribute to promoting tourism in Greece. For this purpose, a bilingual corpus compiled by texts extracted from hotel websites in English and in Greek will be used in order to

analyse the language in the texts at a terminological level and based thereon to determine whether and how quality in the translation of such texts can ensure better communication and, therefore, better results in the tourism industry and the development and promotion of the tourism product.

Communication individuelle

Božena **BEDNARICOVA**, Palacký University, Czech Republic

Action and time and their reflection – a case study

The paper presents a case study involving both native speakers of Czech and Chinese students of Czech language. Both groups of respondents are undergraduate students of the Czech Philology programme. Their reflection on action and time is tested using the questionnaire method and the short text analysis. The aim is to find out how Czech and Chinese speakers identify and interpret selected (a) grammatical and/or (b) semantic features occurring in a short Czech text. A secondary aim is to gain insight into the understanding of certain aspects of deverbal adjectives that retain some properties of verbs (Bednařiková 2009, 2017, Komárek 2006, Štekauer & Lieber 2005).

The reason behind completing this study is two-fold. First, it wants to describe how the respondents identify and classify action and time perspective in a sentence. Second, it aims to see whether they distinguish between common and deverbalized adjectives and whether they are aware of their specific position within this part of speech that lies in their ability to retain certain features of the verbs they had been formed from. Both tasks were studied from a comparative perspective, keeping in mind the heterogeneity of the two groups of respondents, native speakers on the one hand and Chinese learners of Czech on the other. However, the study did not test their linguistic knowledge but at the ability to perceive sentence structure as naturally as possible.

The studied short text and the related questionnaire offer multiple interpretations and may be viewed from various perspectives. Some respondents opted for an approach grounded primarily in grammar-determined environment (Aronoff & Fudeman 2011, Haspelmath & Sims 2013), others, being aware of the relative time, mentioned temporal relations (Panevová & Sgall 1971), and another group of students decided that the semantic aspect is the directing one, integrating their intuitive knowledge of pragmatics (Římalová Saicová 2015). On the other hand, those who ignored the finite verb or did not take account of the extra dimensions of the deverbalized adjective in any question, made a mistake. This suggests that they completely disregard the *verbum finitum* in the sentence and consider the explicitly designated duration by adverbials or an attribute expressed by adjectives to be superior to the finite verb.

From the perspective of a comparative case study, the linguodidactic results are surprising: the findings show that in the given sample of two groups of respondents, i.e. students of the Czech Philology undergraduate programme who have not yet taken courses focusing on Czech morphology and syntax, Chinese students seem to show better orientation in sentence structure. Students from China are better in recognizing the necessary complements of a verb that result from its semantics and, conversely, are aware of the structural non-obligatoriness of adverbial determiners. They are also much better at perceiving the plot perspective of a given short text. They are able to determine how many actions are contained in a sentence and to identify the ways in which those actions are expressed, while at the same time identifying words that have the capacity to carry the meaning of verbal tense.

Thus, as far as the perception of the plot perspective is concerned, the Czech students failed to use their natural perception of their own mother tongue. Chinese students were much more successful in this respect. The Czech students were mostly counter-intuitive and resorted to uncreative and mechanical sentence analysis, as they probably know it from their Czech language teaching in some primary schools.

References

- Aronoff, M. & Fudeman, K. (2011). *What is morphology?* Chichester, West Sussex: John Wiley & Sons.
Bednařiková, B. (2009). *Slovo a jeho konverze*. Olomouc. Univerzita Palackého v Olomouci.
Bednařiková, B. (2017). *Slovo a jeho struktura*. Olomouc. Univerzita Palackého v Olomouci.
Haspelmath, M. & Sims, A. (2013). *Understanding morphology*. New York, NY: Routledge.
Komárek, M. (2006). *Příspěvky k české morfologii*. Praha: Periplum.
Panevová, J. & Sgall, P. (1971). Relativní čas. *Slovo a slovesnost*, 1971, 32.2: 140–148.

THÈME 3

Fatma **BEN BARKA MESSAOUDI**, Laboratoire EMA, CY Cergy Paris Université, France

Évolution des emplois du subjonctif en français oral : quelles nouveautés génère le corpus d'Orléans ?

La question de l'usage du subjonctif en français constitue, depuis longtemps, un véritable sujet de discussion scientifique. En effet, malgré le nombre considérable d'études faites sur ce mode verbal, des questions subsistent concernant sa morphologie, sa syntaxe, sa sémantique et sa pragmatique. D'ailleurs, l'ambiguïté se manifeste dès sa définition. Les chercheurs l'introduisent tantôt comme une unité linguistique qui s'oppose à l'indicatif, tantôt comme une *servitude grammaticale* qui s'impose par le contexte syntaxique.

Plusieurs classifications ont été également établies afin de rendre compte de ces différents types d'emploi, en partant soit des contextes syntaxiques dans lesquels il apparaît, soit des valeurs sémantiques qu'il exprime.

Dans l'ensemble des théories qui ont émergé, les positions des linguistes ont varié afin de faire face à la diversité de ses formes, contextes et valeurs.

La majorité écrasante des travaux menés sur le fonctionnement du subjonctif s'appuient essentiellement sur des données fabriquées ou/et écrites, appartenant généralement aux genres journalistique ou littéraire (Nordhal 1969 ; Nølke 1985 ; Soutet 2000). Face à la rareté des descriptions linguistiques puisées des données orales de masse¹, nous nous sommes interrogée sur le maintien des hypothèses classiques formulées sur le subjonctif dans l'usage réel de la langue. Cette considération nous a poussée à proposer un réexamen de l'emploi de ce mode verbal en français, en fondant nos analyses sur l'exploration des Enquêtes sociolinguistiques à Orléans (désormais ESLO).

Dans cette communication, nous proposons de démontrer l'apport des données orales dans l'étude du subjonctif, un pari que nous nous sommes lancée afin de contribuer à faire avancer le débat autour de ce sujet extrêmement étudié. Après une première partie méthodologique où il sera question de la construction de notre échantillon contenant 89 heures d'enregistrements (soit environ 1 164 998 de mots), nous exposerons dans la deuxième partie la démarche suivie dans le traitement de nos données à partir de la présentation des étapes d'annotation par des couches micro et macrosyntaxiques. Dans la troisième partie, nous exposerons les dynamiques principales de l'emploi du subjonctif en français parlé à Orléans et tenterons d'expliquer les éventuels changements qu'il a connus récemment, dans le cadre d'une approche micro-diachronique.

Bibliographie

- Abouda, L. (2010). De la visibilité syntaxique des modes, de l'invisibilité syntaxique des temps. *Liens linguistiques. Etudes sur la combinatoire et la hiérarchie des composants*, 319-333.
- Kastronic, L. (2016). *A comparative variationist approach to morphosyntactic variation in Hexagonal and Quebec French* (Doctoral dissertation, Université d'Ottawa/University of Ottawa).
- Lachet, C. (2009). *Dynamique du subjonctif en français contemporain*. PhD Thesis. Université Paris Descartes.
- Laurier, M. (1989). Le subjonctif dans le parler franco-ontarien : un mode en voie de disparition. *Le français canadien parlé hors Québec : aperçu sociolinguistique*, 105-126.
- Nølke, H. (1985). Le subjonctif : fragments d'une théorie énonciative. *Langages*, (80), 55-70.
- Nordahl, H. (1969). *Les systèmes du subjonctif corrélatif : étude sur l'emploi des modes dans la subordonnée complétive en français moderne* (No. 1). Universitetsforlaget.
- Soutet, O. (2000). *Le subjonctif en français*. Editions Ophrys.

Communication individuelle

Yasmine **BOUABDALLAH**, Université d'Alger 2, Algérie

Entre approximation et structuration cognitivo-sémantique des verbes actions lors de l'acquisition du langage

Notre étude porte sur la proximité sémantique et les stratégies palliatives. Et ce, lors de l'acquisition du langage, nous constatons un recours massif au verbe générique. Ce phénomène est mis en exergue par les auteurs que Duvignau (2004), Viberg (2002), Noyau (2005 ; 2008) et Bernicot (1981). D'après les recherches d'Olson (1970) le sens des mots dans les énoncés verbaux est déterminé par les objets qu'ils dénotent, l'objet, l'espace et le temps constituent le contexte. De ce point de vue, le processus d'affectation catégorielle (dont l'action) est le résultat des propriétés physiques des objets, puis celles de nature cognitive et jouent un rôle primordial dans l'information reçue afin d'interpréter l'énonciation en terme d'action. Par exemple, le verbe *couper* s'applique à des objets de contexte solide, et cela de différentes manières, on l'emploie avec des objets en papier, en tissu mais aussi en bois, en brique, en porcelaine, en plastique ou en verre. À l'inverse, un verbe spécifique ne peut s'étendre à des objets de natures différentes qui renvoient à des dimensions sémantiques variées. Par exemple, le verbe *scier* peut s'appliquer au bois mais pas au papier, au tissu, à la porcelaine ou au verre. Un verbe spécifique peut comporter l'objet ou l'instrument de l'action, comme *déshabiller* qui comprend l'objet « habit », ou *scier* qui contient l'instrument « scie ». Les verbes génériques, du type *faire, mettre, casser, couper, enlever* seraient acquis et utilisés avant les verbes spécifiques, du type *scier, écorcer, briser, découdre*.

Notre objectif est de montrer l'élasticité sémantico-cognitive du cerveau à partir de ces approximations sémantiques. Sachant que le sens du signe dans un discours est une *représentation* dans laquelle se combine la valeur *sémantique* en langue, cette représentation se construit par des rapports cognitifs du cerveau en se référant aux objets qui nous entoure. D'après nos résultats, les énoncés non conventionnels à pivot verbal (incluant ou non des verbes génériques) se révèlent être des productions essentielles dans le développement lexical qui permettent de dépasser une situation de faiblesse lexicale ou de problème d'accès au lexique. À cette fin, nous postulons que nos sujets utilisent un nombre important de verbes génériques, notamment dans un contexte non conventionnel.

Bibliographie

- Bonin, P. (2002). Les niveaux de traitement dans la production verbale orale et écrite de mots isolés à partir d'images. Chapitre dans M. Fayol (Ed.), *Production du langage* (pp. 89-105). Traité des Sciences Cognitives. Paris : Editions Hermès.
- Bonin, P. (2003). Production verbale de mots : Approche cognitive. Editions De Boeck Université, Bruxelles.
- Bertrand, A. & Epelbaum, S. (2012). *Neurologie*, Elsevier Masson, 62, Rue Camille Desmoulins.
- Boyer, B. (2006). La dénomination orale et écrite d'actions : Comparaison avec la dénomination d'objets. Thèse de Doctorat, Université Blaise Pascal, sous la direction de Bonin, P. et Fayol, M.
- Cohen, D. & Gauthier, M. (1965). Persée : Aspects linguistique de l'Aphasie. *L'Homme*, tome 5 n°2.
- Duvignau, K., Gaume, B., Tran, M., Manchon, M., Martinot, C. & Panissal, N. (2008). Flexibilité sémantique du système verbal chez l'enfant et l'aphasique : contre l'« erreur » et pour l'« approximation sémantique », *Actes du Congrès Mondial de Linguistique Française (CMLF08)*, Paris, 9-12 juillet 2008.
- Meunier, J.M, Richard, J.F., Descles, J.P., Flageul, V., Kekenbosch, C. (1998). Sémantique cognitive de l'action : 1. contexte théorique [article], *Persée* n°132, pp. 28-47.
- Noyau, C. (2008). « Place des verbes dans le Français Fondamental, acquisition du lexique verbal en français langue seconde, et didactique du lexique. », in Bouchard, R. & Cortier, C. *Pratiques et représentations de l'oral en FLES, 50 ans après le français fondamental. Le français dans le Monde-Recherches et applications*, n° spécial, 87-101.

THÈME 3

Παναγιώτης **ΓΑΚΗΣ**, Μεταδιδακτορικός ερευνητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Γεωργία **ΦΡΑΓΚΑΚΗ**, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τα ρομπότ συζήτησης «μιλούν» ελληνικά: Σχεδιασμός και προδιαγραφές ενός ελληνικού chatbot

Οι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence – AI) έχουν μεγάλη εξάπλωση και

επίδραση. Η επικοινωνία του ανθρώπου με άνθρωπο έχει αντικατασταθεί σε πολλές περιπτώσεις από την επικοινωνία ανθρώπου με μηχανή (Αβούρης 2000, Albayrak et al. 2018). Με βάση αυτά τα δεδομένα έχει αναπτυχθεί η τάση για υλοποίηση μηχανών συζήτησης (chatbot), δηλαδή ενός γρήγορου και αποτελεσματικού τρόπου επικοινωνίας ανθρώπων με διάφορες μορφές υπηρεσιών (Krishna-Sankar & Shangaranarayane 2016). Τα chatbots είναι λογισμικά που εκτελούν συγκεκριμένες λειτουργίες απαντώντας στις ερωτήσεις μας με αυτοματοποιημένο τρόπο, μιμούμενα όσο το δυνατόν καλύτερα τον ανθρώπινο γραπτό και προφορικό λόγο. Θα παρουσιαστεί η κωδικοποίηση γλωσσικών πόρων που είναι απαραίτητη για τη δημιουργία ενός chatbot στα ελληνικά όπως: α) η δημιουργία ειδικών λεξιλογίων, β) λεξικών οντοτήτων (entities), γ) λεξικών εκφράσεων διατύπωσης προθέσεων (intents), δ) και λεξικών εκφράσεων ενεργειών (actions) ή/και γεγονότων (events), ε) διαλόγοι για την εκπαίδευση των μηχανών που στηρίζονται στην μηχανική μάθηση, στ) μοντέλα για μηχανές βαθιάς μηχανικής μάθησης και ζ) φόρμες & σχεδιάσματα (templates) που απαιτούνται για την κατανόηση της ερώτησης και της πρόθεσης. Οι φορμαλισμοί που χρησιμοποιούνται από τις μηχανές chatbot είναι κυρίως JSON ή τύπου XML αλλά και μορφές διαλόγων, μοντέλα διανυσμάτων (word2vec models) κ.ά. Με βάση τα παραπάνω, το πολύ σύγχρονο τεχνολογικό εργαλείο των μηχανών συζήτησης (chatbots) μπορεί να βρει πολλές εφαρμογές ακόμη και στην εκπαίδευση όπως: διερεύνηση των μαθησιακών χαρακτηριστικών και εξακρίβωση του επιπέδου μαθησιακής ετοιμότητας ενός μαθητή (αρχική αξιολόγηση), επαφή του μαθητή με νέα γνωστικά δεδομένα, συμβολή στην εμπέδωση της διδακτέας ύλης καθώς και εναλλακτικές μορφές διαμορφωτικής-τελικής αξιολόγησης (Βοσνιάδου 2006, Griol & Callejas 2013, Winkler & Söllner 2018).

Βιβλιογραφία

- Αβούρης, Ν. (2000). *Εισαγωγή στην επικοινωνία ανθρώπου-υπολογιστή*. Αθήνα: Δίαυλος.
- Albayrak, N., Özdemir, A. & Zeydan, E. (2018). An overview of artificial intelligence based Chatbots and an example chatbot application view document. In *26th Signal Processing and Communications Applications Conference (SIU)*, Izmir, 1-4.
- Βοσνιάδου, Σ. (2006). *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*. Αθήνα: Gutenberg.
- Griol, D. & Callejas, Z. (2013). An architecture to develop multimodal educative applications with chatbots. *International Journal of Advanced Robotic Systems*, 10(3), <https://doi.org/10.5772/55791>
- Krishna Sankar, P. & Shangaranarayane, N. (2016). *Human – computer interaction*. Tamilnadu: A.R. Publications.
- Winkler, R. & Söllner, M. (2018). Unleashing the potential of chatbots in education: A state-of-the-art analysis. In *Academy of Management Annual Meeting (AOM)*. Chicago, USA.

Communication individuelle

Hanzhu **CHEN**, Doctorante, Lettres Sorbonne Université – STIH, France

L'émergence des articles en chinois mandarin

Dans les langues du monde qui encodent le contraste de définitude, contraste qui est loin d'être universel, le contraste de définitude marque l'opposition entre des références établies et partagées ou non. D'après l'Atlas des langues du monde (WALS), seules 40 % des langues utilisent un article indéfini, tandis que 46% des langues ont un article défini. Contrairement aux langues à articles comme le français (*le, la, les, un, une, des, du, etc.*) et l'anglais (*the, a, an*), il est largement reconnu que le chinois mandarin ne possède pas d'articles morphologiquement marqués (Norman, 1988 : 160 ; Li et Thompson 1981 ; Chao, 1968). Cependant, Li et Thompson (1981 : 131-32) indique que « the demonstrative *nèi* 'that', however, is beginning to function as *the* if it is not stressed and the numeral *yí* 'one' if it is not stressed, is beginning to function as *a* ».

Dans cette communication, nous partagerons nos observations issues de notre corpus de données conversationnelles en mandarin et suggérerons l'émergence des articles en mandarin. Notre corpus montre que la structure « (yi) + classifieur » a subi un processus de grammaticalisation, passant d'une fonction de numéral à celle de marqueur d'indéfini. De plus, cette structure peut également être utilisée, souvent avec l'omission du numéral — *yí* « un », devant des expressions définies telles que les noms propres (Lü, 1990[1944] ; Chen, 2003).

En ce qui concerne les articles définis, nous avons constaté que les démonstratifs chinois peuvent remplir certaines fonctions qui sont normalement assurées par les articles définis dans des langues telles que le français, comme le témoigne l'exemple suivant :

我看一眼房间，那(个)天花板特别高。

wǒ kàn le yì yǎn fángjiān nèi(ge) tiānhuābǎn tèbié Gāo
1sg regarder Pft CL œil pièce Dém plafond très haut
« J'ai jeté un coup d'œil dans la pièce. Le plafond était très haut. »

Toutefois, notre corpus suggère que les démonstratifs chinois sont loin d'avoir atteint le premier stade du cycle de grammaticalisation tel qu'il est défini par Greenberg (1978), à savoir l'article défini.

Références bibliographiques

- Chao, Y.R. (1968). *A Grammar of Spoken Chinese*. Berkeley, University of California Press.
Chen, P. (2003). Indefinite determiner introducing definite referent: A special use of 'yi 'one' classifier' in Chinese. *Lingua* 113, 1169–1184.
Li, C.N. & Thompson, S. (1981). *Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar*. California: University of California Press.
Norman, J. (1988). *Chinese*. Cambridge: Cambridge University Press.

Communication individuelle

Meng **CHENG**, Doctorante, Lettres Sorbonne Université, France

La transposition du nom français en verbe chinois dans la traduction français-chinois

La traduction est avant tout une opération linguistique. Comme il existe de grandes divergences entre la langue française et la langue chinoise, les contraintes linguistiques associées au vocabulaire, à la syntaxe, à la stylistique et à la dimension proprement idiomatique de la langue traduite sont non seulement présentes, mais indispensables. Par conséquent, il est inévitable d'avoir recours aux techniques de traduction indirecte ou oblique dont la transposition, procédé qui consiste à « remplacer une partie du discours par une autre, sans changer le sens du message » (Vinay et Darbelnet, 1958), est souvent utilisé dans la traduction français-chinois, car elle offre une variété de possibilités pour éviter les problèmes d'intraduisibilité.

« Le substantif occupe dans le système français une place prépondérante » (Vinay & Darbelnet, 1958 :107) mais le chinois est « a verby language » (Liu Danqing 2010). En effet, la transposition du nom en verbe est la plus fréquente dans la traduction français-chinois. À l'aide des exemples issus de notre corpus qui est basé principalement sur le roman *Le rouge et le noir* de Stendhal et ses trois traductions chinoises, nous présenterons différents cas où la transposition du nom français en verbe chinois peut se produire : 1) un nom d'aspect lexical dynamique (NDYN) tel que *départ*, *attaque*, *domination* ou un nom (ex. *mot*, *dîner*) impliquant une extension temporelle qui suit une préposition temporelle française (*dès*, *avant*, *après*, etc.); 2) un NDYN dans la séquence « nom de temps (*moment*, *temps*, *mois*, etc.) + de + NDYN » et 3) un NDYN modifié par un adjectif de temps relatif (*prochain*, *dernier*, *futur*, etc.) se transposent souvent en verbe chinois.

Nous constaterons que le contexte temporel joue un rôle important pour entraîner la transposition du nom français en verbe chinois. En français, avec la préposition temporelle, le nom de temps ou l'adjectif de temps relatif, les noms renvoyant explicitement ou implicitement à un événement ou une période peuvent refléter la temporalité et l'aspectualité qui sont toutefois exprimés par verbe et particules d'aspect en chinois.

Références bibliographiques

- Borillo, A. (2002). « Les adjectifs et le temps relatif en français », In *Actes du Colloque Linguistique en Pays rhénan*, Université de Strasbourg, in *Traits d'union*, Caen, Presses Universitaires de Caen.
Huyghe, R. (2014). « La sémantique des noms d'action : quelques repères ». *Cahiers de Lexicologie*, Centre National de la Recherche Scientifique, pp. 181-201.
Huyghe, R. [avec P. Haas] (2015). « Priorité aux piétons pendant la flèche... Quand les noms d'objet se construisent avec les prépositions de temps ». *Actes du colloque 'Simultanéité et consécativité'*, Strasbourg, pp. 123-140.
Liu, D. (刘丹青) (2010). « Chinese as a verby language: On typological differences between verby languages and nouny languages ». *Chinese Teaching in the World* (世界汉语教学) 1, pp. 3-17.
Vinay, J.-P. & Darbelnet, J. (1958). *Stylistique comparée du français et de l'anglais. Méthode de traduction*. Paris, Didier et Montréal, Beauchemin.

THÈME 1

Christos **CLAIRIS**, Université Paris-Cité, France

Quelques évolutions dans le système verbal du grec

Il s'agit d'illustrer l'évolution du système verbal du grec, tel que nous le présentons dans la grammaire que nous avons élaborée Georges Babiniotis et moi-même en collaboration avec Amalia Mozer, Aikaterini Bakakou-Orfanou et Stavros Skopétéas. Cette évolution consiste, en particulier, en l'intégration de *na* (originellement *connecteur* « pour que »), *tha* (aboutissement de l'expression ancienne *θέλ(ει) ἵνα* « il/elle veut que ») et *as* (aboutissement de l'expression ancienne *ἄφειμι* « laisse » impératif du vieux verbe *ἀφίημι*) en tant que déterminants grammaticaux du verbe. Ce changement est lié à la prise en charge, par ces unités, des valeurs sémantiques analogues à celles des verbes modaux.

On essaye également, dans le cadre de cette évolution, de tenter une explication à propos de la disparition de l'infinitif en grec moderne.

L'évolution syntaxique présentée dans cette communication ne peut être comprise qu'en ayant recours à une vision dynamique des faits dans une perspective d'économie linguistique.

THÈME 3

Jean-Baptiste **COYOS**, Académie de la langue basque, Espagne-France

La prise en compte de la diversité dialectale dans le *Dictionnaire de l'Académie de la langue basque*

Dès sa création en 1918, l'Académie de la langue basque s'était donné pour tâche, entre autres, je cite le premier numéro de son bulletin, « d'indiquer et de fixer ce que doit être le basque littéraire et officiel. C'est l'œuvre de longues années. Cependant nous avons tâché dès maintenant d'employer un basque accessible à la majorité des Basques au moyen d'une certaine combinaison des dialectes biscayen, guipuscoan et labourdin ».

Et au long du XXe siècle, elle s'emploiera à élaborer une forme de basque standard pour l'écrit, basée sur la diversité dialectale de la langue basque, *l'euskara batua*. En ce début de XXIe siècle cette forme standard joue un rôle prépondérant dans la revitalisation de la langue.

En effet, contrairement à ce que de moins en moins de personnes laissent entendre, ce basque standard ne s'est pas créé *ex nihilo*. C'était d'ailleurs impossible. Il ne s'agit pas d'une langue artificielle, mais bien d'une forme de langue construite plus particulièrement sur la base des dialectes centraux, le guipuscoan et le labourdin.

Dans cette communication, nous allons montrer comment la prise en compte de la diversité dialectale s'est faite dans le *Dictionnaire de l'Académie de la langue basque* et comment elle continue à se faire, à partir de corpus informatisés de plus en plus volumineux, basés sur la production écrite actuelle mais aussi orale qu'elle recueille. On notera que cette production écrite et orale se fait d'ailleurs de plus en plus en basque standard, un basque certes dit unifié mais pas monolithique, variant en particulier selon la région dialectale, quand le dialecte n'a pas disparu, et selon la langue nationale, castillan ou français, du locuteur, les Basques étant tous bilingues.

THÈME 3

Διονύσης **ΓΟΥΤΣΟΣ**, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

«Ότι» και «πως»: Στοιχεία για την κατανομή τους στη συγχρονία και τη διαχρονία της ελληνικής με βάση σώματα κειμένων

Η βιβλιογραφία θεωρεί γενικά ότι οι συμπληρωματικοί δείκτες ή, παραδοσιακά, ειδικοί σύνδεσμοι *ότι* και *πως* βρίσκονται σε ελεύθερη εναλλαγή (π.χ. Ρούσσου 2006: 13). Ωστόσο, δεν έχει ερμηνεύσει ικανοποιητικά τη διαφορετική τους συχνότητα και κατανομή και, επομένως, τον διαφορετικό λειτουργικό τους ρόλο –στον βαθμό που αυτός υφίσταται– στην ελληνική. Για παράδειγμα, ο Τριανταφυλλίδης στη *Νεοελληνική Γραμματική* διαπιστώνει ότι «το *λόγιο* *ότι*, σπάνιο στην ποιητική γλώσσα, είναι και γενικά σπανιότερο από το ισοδύναμο *πως*» (1941 [1991]: 396). Από την άλλη, το

Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών δέχεται μια διαφοροποίηση ανάμεσα στο *ότι* που «δηλώνει γνώμη, κρίση, αντικειμενική ή υποκειμενική» και το *πως*, που χρησιμοποιείται «για να δηλωθεί κάτι υποκειμενικό ή ανεπιβεβαίωτο» (Χαραλαμπίδης 2014). Παρομοίως, το Λεξικό του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη αποδέχεται αυτή τη διαφοροποίηση, θεωρώντας ότι το πρώτο χρησιμοποιείται «κανονικά για να εκφράσει κτ. πραγματικό και αδιαμφισβήτητο», ενώ το δεύτερο «κανονικά εκφράζει, ύστερα από ανάλογα ρήματα, την ίσως αμφίβολη ή ανεξακρίβωτη άποψη του υποκειμένου», προσθέτει όμως ότι «κατ' επέκταση» το ένα «χρησιμοποιείται αδιακρίτως προς» το άλλο (ΛΚΝ 1998).

Στην ανακοίνωση αυτή επιχειρείται, με στοιχεία που προέρχονται από σώματα κειμένων της ελληνικής, να σκιαγραφηθεί η κατανομή των *ότι* και *πως* με σκοπό να αποσαφηνιστεί ο λειτουργικός τους ρόλος. Συγκεκριμένα, αντλούνται στοιχεία από το *Σώμα Ελληνικών Κειμένων* (1990-2010, βλ. Goutsos 2010) και το *Σώμα Ελληνικών Κειμένων του 20ού αιώνα* (1900-1989, βλ. Goutsos et al. 2017), και συμπληρωματικά από τα eTenTen 2014 και 2019, που είναι προσβάσιμα μέσω του Sketch Engine. Μελετάται η σχετική συχνότητα των δύο στοιχείων από συγχρονική και διαχρονική άποψη, η κατανομή τους σε διάφορα κειμενικά είδη της ελληνικής και η εξάρτησή τους από διαφορετικά ρήματα, μαζί με άλλα στοιχεία που πιθανόν συνδέονται με έναν διαφοροποιημένο ρόλο τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν γενικά ότι υφίσταται κατεξοχήν κειμενική διαφοροποίηση στη χρήση των δύο στοιχείων, με το *πως* να αποτελεί δείκτη μιας λογοτεχνικής νόρμας, ενώ το *ότι* καταλαμβάνει σταδιακά όλο και περισσότερο χώρο.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Goutsos, D. (2010). The Corpus of Greek Texts: A reference corpus for Modern Greek. *Corpora* 5 (1), 29-44.

Goutsos, D., Fragaki, G., Florou, I., Kakousi, V. & Sawidou, P. (2017). The Diachronic Corpus of Greek of the 20th century: Design and compilation. In Georgakopoulos, T. et al. (eds) *Proceedings of the 12th International Conference on Greek Linguistics*, (Volume 1, pp. 369-381). Edition Romiosini/CeMoG, Freie Universitat Berlin.

ΛΚΝ: *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής* (1998). Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Ρούσσου, Α. (2003). *Συμπληρωματικοί δείκτες*. Αθήνα: Πατάκης.

Τριανταφυλλίδης, Μ. (1941 [1991]). *Νεοελληνική γραμματική*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Χαραλαμπίδης, Χ. (επιμ.) (2014). *Χρηστικό λεξικό της Νεοελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

THÈME 1

Dimitra **DELLI**, Université du Péloponnèse, Grèce

La protection de l'environnement et la loi dans des textes épigraphiques de la Grèce antique

La déification de la nature dans la religion des Grecs anciens a grandement contribué au respect et à la protection de l'environnement et à l'équilibre de la relation entre l'homme et le reste de l'écosystème. Ainsi, la nature peut être protégée de façon réglementaire de différentes manières contre l'abattage et les dégradations des arbres, surtout dans des sites sacrés, mais il y avait aussi des règles restrictives pour l'extraction des pierres, la chasse, le pâturage dans des zones cultivées ou dans les sites sacrés, etc.

Lors de cette contribution nous allons donc essayer de focaliser l'attention sur la notion de la protection de l'environnement telle qu'elle est observée dans des textes épigraphiques de la Grèce antique et les sanctions prescrites assorties d'une pénalité financière, d'habitude selon qu'il s'agit d'un homme libre ou d'un esclave.

Les textes étudiés sont les suivants :

1. *Inscriptiones Graecae*, V1, no 1155 (Laconie. Inscription rupestre au pied de la montagne Larysion qui domine le ville de Gytheion. Défense d'extraire de la pierre pour la protection du site. Début Ve siècle av. J.C.).
2. *Inscriptiones Graecae Creticae*, IV, no 186 (Agioli Dekka près de Gortyne Crétoise. Règlement relatif à l'enceinte sacrée de quelque temple).
3. *Inscriptiones Graecae*, II², no 1362 (Décret d'Athènes au sujet de punition et d'amende pour ceux qui coupent du bois dans le sanctuaire d'Apollon. Fin du IVe siècle av. J.C.).
4. *Inscriptiones Graecae*, V1, no 1390, ll. 79-80 (Sanctuaire d'Andanie en Messénie. Lois sacrée au sujet de punition et d'amende pour ceux qui coupent du bois dans le sanctuaire des Grands Dieux. Ier siècle apr. J.C.).

5. *Inscriptiones Graecae*, XII 9, no 935 (Euboia. Inscription sur la défense de fouler les champs. IVe siècle av. J. C.).
6. *Inscriptiones Graecae*, XII, no 7 (Heraclea. Décret qui interdit le pâturage des chèvres sur l'île. IIIe siècle a.C.).

Communication individuelle

Danni E, Doctorante, Lettre Sorbonne Université, France

Polysémie régulière dans les adjectifs qualitatifs. Etudes comparatives entre le français et le chinois mandarin

La polysémie régulière désigne une sorte de polysémie où le même lien sémantique se répète dans plusieurs vocables d'une langue donnée. (Apresjan, 1974 ; Beliakov, 2014). Par exemple, les sens du vocable français espoir varient dans les deux syntagmes suivants : 1) *être pleine d'espoir*. 2) *un espoir du football*. Plus précisément, en passant du « sentiment » à l'« entité qui en est la cause », les deux lexèmes partagent la relation métonymique. Comme ce même lien métonymique que les lexèmes entretiennent entre eux réapparaît dans les vocables *surprise* et *amour* en français, il s'agit ici de la polysémie régulière. Le chinois n'échappe pas non plus à ce phénomène linguistique après une observation de son lexique. En effet, partant des exemples du russe dans les différents types de polysémie régulière listés par Apresjan (1974), nous avons identifié des exemples correspondants en chinois et nous les avons examinés dans le *BLCU Chinese Corpus (BCC)* afin de confirmer leur existence effective en chinois. Dans cette communication, nous nous concentrerons sur une sous-catégorie de l'adjectif du type, nommé par l'auteur, *sens paramétrique (parametric meaning)*, à savoir les adjectifs qualificatifs comme *profond, grand, large, haut, lourd*, etc. Voici un tableau des exemples où les deux langues montrent effectivement des ressembles.

chinois	深(shēn) « profond » I (la distance)	深(shēn) « profond » II (les connaissances)	métaphorique
français	<i>profond</i> I (la distance)	<i>profond</i> II (les réflexions)	
chinois	长(cháng) « long » I (dimension)	长(cháng) « long » II (dimension relative)	métonymique
français	<i>long</i> (dimension)	<i>long</i> (dimension relative)	

Ainsi, nous allons essayer de trouver et présenter les similitudes et les divergences entre le chinois et le français sur ce genre d'adjectif, avec l'hypothèse que les deux langues partagent dans ce cas, une grande ressemblance malgré des différences légères.

Références bibliographiques

- Apresjan, J. (1974). « Regular polysemy ». *Linguistics*, n° 142. pp. 5-32.
- Barque, L. (2008). « Description et formalisation de la polysémie régulière du français ». Thèse. Université Paris 7 Denis Diderot.
- Beliakov, V. (2014). *Introduction à la lexicologie et à la sémantique lexicale russes*. Presses Universitaires du Mirail.
- Chao, Y. (1979). *A grammar of spoken Chinese*, The Commercial Press.
- Duval, M. (2013). « Metonymy avoidance in Korean ». *Korean Journal of Linguistics*, n° 38(1). pp. 197-224.
- Fu, H. (1996). *Analyse et description du sémantique lexicale*. Language and Culture Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1981). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.

THÈME 2

Séraphin Personne **FEIKERE**, Université de Bangui (ILA), République Centrafricaine

L'expression du mode en gbaya

La langue gbaya qui fait l'objet de la présente étude est l'une des cent treize langues de la République Centrafricaine. Notons d'emblée que cette langue est parlée dans le nord-ouest du pays, notamment à Bossangoa, chef-lieu de la préfecture de l'Ouham. Notre étude porte sur l'expression du mode dans l'univers centrafricain chez les Gbayas de Bossangoa. Nous commencerons par une brève présentation géolinguistique et linguistique, qui sera suivie de quelques descriptions des voyelles et des consonnes de la langue afin de permettre à nos lecteurs de mieux comprendre le système phonologique qui les sous-tend. Après cela suivront les différentes expressions marquant le mode

chez le peuple gbaya de Bossangoa. Cette étude, faut-il le souligner va nous permettre de mettre en valeur quelques subtilités propres à la langue gbaya.

THÈME 2

Guy-Roger Cyriac **GOMBÉ-APONDZA**, Université Marien Ngouabi, Brazzaville, République du Congo

Structures morphologiques de l'infinitif en akwá, bantu C22 République du Congo

La présente communication se propose d'étudier les structures morphologiques de l'infinitif en akwá, l'une des langues de la famille bantu de la zone C, parlée à Makoua, une localité qui a la particularité d'être traversée par l'Équateur. Classé parmi les modes impersonnels parce que n'admettant pas les pronoms personnels de conjugaison, l'infinitif a, dans cette langue, la particularité d'être dérivé d'un radical verbo-nominal, c'est-à-dire qui est susceptible de permettre la création aussi bien de verbes que de noms. Ce dernier (le radical) est généralement déterminé par le classificateur e- qui, avec le suffixe -a, forme un signifiant discontinu de forme e-...a. Ces deux voyelles peuvent changer de forme lorsqu'elles subissent l'effet de l'harmonie vocalique. De plus, entre le radical et le suffixe, il s'insère parfois les suffixes d'extensions, c'est-à-dire les morphèmes de type -vc dont le rôle est de modifier légèrement le sens du radical. Ces suffixes peuvent être l'expression du causatif (-is) qui permet d'exprimer une action que l'on fait faire ou que l'on contribue à sa réalisation, du réciprocatif (-in) qui traduit une action réalisée concomitamment par deux sujets ou du passif (-úm- ou -ún), pour exprimer une idée à travers laquelle le sujet subit l'action exprimée par le verbe.

Bibliographie indicative

Bouquiaux, L. (1970). *La langue birom (Nigeria septentrional), Phonologie, Morphologie, Syntaxe*. Paris, Les Belles Lettres.

Boyi, J. (2012). "Analyse autolexicale des extensifs -is-, -am- et -an- du lingala". tapuscrit, Brazzaville, UMNG, DLLA.

Forges, G. (1983). *Phonologie et morphologie du kwezo*. Teveren-Belgique, Musée Royal de l'Afrique centrale, Annales- Série-in-8, Sciences humaines n°113.

Guthrie, M. (1971). *The bantu languages of Western Equatorial Africa*. London, Oxford University Press.

Hadermann, P. (1994). Aspects morphologiques et syntaxiques de l'infinitif dans les langues bantoues. In *Africana linguistica XI*, Annales sciences humaines, Musée Royal de l'Afrique centrale, Tervuren, Belgique, pp. 79-91.

Communication individuelle

Saddik **GOUHAR**, National Library and Archives, United Arab Emirates & Dr. Haitham Zinhom Morsy **BARGHOUTH**, Mohamed Bin Zayed University for Humanities, United Arab Emirates

The Linguistic and Cultural Challenges of Teaching Modern Literature to Emirati Students in UAE Universities

While lexical problems are integral to L₂ acquisition and learning, language studies mostly prioritize phonological and syntactical areas of research, giving less attention to lexical and cultural paradigms. Nevertheless, lexical errors, for instance, are disruptive and handicapping on the part of English language learners simply because it is in the choice of words that effective communication is hindered on a large scale. The paper examines the difficulties encountered by English Major Emirati students in comprehending American literary texts due to semantic and trans-cultural ambiguities deployed in the target texts. The paper identifies several types of culturally loaded vocabulary embedded in American slang and popular culture in addition to culture-bound items proliferated on a wide scale in contemporary American fictional and dramatic texts. Due to lack of cross-cultural and collocational knowledge on the part of Emirati students, culturally determined vocabulary and slang language in American novels, for example, constitutes a major obstacle for learners who found difficulties in analyzing and comprehending the texts. Since most of the American slang and idiomatic expressions in literary texts are language and culture specific elements with no equivalence in TL, Emirati students in English Departments, failed to understand them. Through inappropriate inter-lingual transfers, they reached perplexing conclusions formulating misconceptions about English language and literature. In this context, English language instructors

have to search for innovative and non-traditional methods of teaching American literary texts to their students.

THÈME 1

Hassan **HAMZÉ**, Doha Institute for Graduate Studies, Qatar

Philosophie grecque et grammaire arabe

L'héritage grec a été traduit vers l'arabe, essentiellement au 3e et 4e siècle de l'hégire, IXe et Xe siècle de l'ère chrétienne, puis commenté et développé avant d'être transmis en Occident plus tard. Cependant, rien de cet héritage traduit ne se rapporte à la religion ni au langage.

Adalbert Merx, vers la fin du XIXe siècle, fut le premier à avancer l'idée d'une influence grecque sur l'élaboration des concepts de base de la grammaire arabe. Cette influence connue dans la tradition arabisante sous le nom de « l'hypothèse grecque » serait due à la philosophie, et non à la grammaire grecque, par l'intermédiaire de la traduction.

Toutefois, notre analyse des textes fondateurs du 2e / 8e siècle, montre bien que cette hypothèse est sans fondement : la terminologie, les définitions et les principes de base de l'analyse des grammairiens arabes anciens sont complètement différents de ce qui a été traduit.

Vers le début du 4e / Xe siècle, le poids de la philosophie grecque se fait sentir dans les cercles des grammairiens arabes. Les fondements de la grammaire ayant déjà été élaborés au cours du 2e siècle de l'hégire (8e siècle de l'ère chrétienne) et définitivement fixés dans le Kitâb de Sibawayhi (mort 180h/796c), cette philosophie ne pouvait intervenir que sur des détails pour justifier ce qui était déjà acquis et lui donner plus de poids ou pour le présenter et le définir de manière différente. Ce n'était qu'un vernis, disait, sans doute avec exagération, l'un des arabisants contemporains.

Communication individuelle

José Carlos **HERRERAS**, Université Paris-Cité, CLILLAC-ARP / UR 3967, France

Les questions linguistiques dans la motion de censure, présentée en mars 2023 en Espagne, contre le gouvernement de Pedro Sánchez

Le 20 mars 2023, deux motions de censure contre le Gouvernement d'Élisabeth Borne et sa réforme des retraites – l'une de la Nupes, l'autre du RN – étaient débattues au Parlement français. Les deux motions ont été rejetées.

Parallèlement, presque au même moment en Espagne – le 21 et 22 mars 2023 – une autre motion de censure pour différents motifs, présentée par le parti Vox contre le Gouvernement de Pedro Sánchez, était débattue au Parlement espagnol. Elle a été également rejetée.

Les raisons invoquées par Ramón Tamames, chargé de présenter la motion de censure de Vox et, par conséquent, candidat à la Présidence du Gouvernement espagnol, sont très diverses, mais parmi elles, on doit souligner celles concernant les questions linguistiques.

Dans la présente communication, nous allons analyser les idées avancées sur les questions linguistiques au cours du débat de cette motion de censure, aussi bien de la part des initiateurs de la motion que de ceux qui ont participé au débat de cette motion, et mettre en relief l'importance des langues dans la société espagnole et dans le débat politique en Espagne.

Communication individuelle

Naoko **HOSOKAWA**, The University of Tokyo, Japan

Values and Symbols: Choice of script type in the linguistic landscape of contemporary Japan

This paper explores the symbolic representation of Japan's urban linguistic landscape by highlighting script choice. As Dagenais et al. (2009: 258) argue, in a multilingual society, the linguistic landscape provides information on how languages are valued or devalued in their communities as well as on the stereotypical representation of speakers of various languages. In Japan's case, multilingualism is uncommon and is not highly valued in society either. In addition to this, there is a persistent and

strong misconception within Japan that Japan is a monolingual and homogeneous country. Yet in Tokyo, or any other city in Japan, one immediately notices the diversity of scripts used for signs, advertisements, posters, as well as building and shop names. The reason for this is that there are five script types which are constantly being used in the Japanese language: two Japanese-made syllabaries (cursive and angular), Chinese characters, Latin alphabet, and Arabic numerals. Each of these five types of writing has a distinct function in the writing convention. However, in the contemporary linguistic landscape of Japan, the script types are used in unconventional ways in order to manifest certain images, values and identities. For example, Supermarket signs can use cursive syllabary instead of angular syllabary for a welcoming and inclusive atmosphere, as cursive is seen as the most basic writing and the first to be taught in schools. Similarly, a CD and DVD shop may use the Latin alphabet for its name, even if it is originally written in Japanese characters, to convey a modern and progressive image." On the other hand, the bookstore section of the same shop is written in characters, to create an intellectual and serious atmosphere. Furthermore, Japanese companies tend to use the Latin alphabet for their logos to facilitate international business, while some firms opt to incorporate Japanese syllabaries to emphasize their Japanese identity. This is why, in Japan's urban linguistic landscape, we can see various interactions between these types of script depending on the specific image and values to convey. The choice of script has become a creative way to manifest values and identities. Thus, contemporary Japan provides a valuable case study of how writing variations serve symbolic and identity purposes rather than multilingualism. The paper concludes that the linguistic landscape plays an important role in societal identity formation in contemporary Japan.

References

- Backhaus, P. (2008). *Linguistic Landscapes: A Comparative Study of Urban Multilingualism in Tokyo*. Clevedon, Buffalo, Toronto, Multilingual Matters.
- Dagenais, D., Moore, D., Sabatier, C., Lamarre, P. & Armand, F. (2008). *Linguistic Landscape and Language Awareness*. Abingdon, Routledge.
- Landry, R. & Bourhis, R. Y. (1997). "Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality", *Journal of Language and Social Psychology*, vol. 16, no 2, p. 23-49.
- Mautner, G. (2008). "Analyzing Newspapers, Magazines and Other Print Media", in R. Wodak & M. Krzyzanowski (eds), *Qualitative Discourse Analysis in the Social Sciences*. Basingstoke & New York, NY: Palgrave Macmillan, p. 30-53.

Communication individuelle

Nadya **IZZAAMIOUINE**, Research assistant and Lecturer, Universität Bonn, Institut für Anglistik, Amerikanistik und Keltologie, Federal Republic of Germany

Intercultural Pragmatics and Communication: Cultural Appropriateness and EFL in Morocco and Germany

Modern communication increases interaction through the use of new technologies which, in turn, urges learners to communicate and work with people who are geographically distant, and linguistically and culturally different. Priority is given to the educational system to prepare learners to the 21st century intercultural encounters and global interdependence. Linguistics, in general, and some of its ramifications, in particular, such as sociolinguistics and intercultural pragmatics, have highlighted the intertwined relationship between language and culture (Risager, 2007). My empirical research aims at investigating how intercultural pragmatics is performed among EFL (English as a foreign language) students from Morocco and Germany. It also identifies the degree of in/directness performed across intercultural situations and contrasts the results among students by investigating the impact of abroad experience and intercultural affiliation.

To execute this project, several procedures are implemented in terms of collecting, analyzing, and interpreting data. The selection of the research approach is based on the research problem and the issue in question, the researcher's personal experiences and the audiences (Creswell, 2014). Since my study aims to explore and understand groups' behaviour and attitudes towards a social phenomenon, online and in-person questionnaires based on discourse completions tasks (DCTs) were distributed to collect quantitative and qualitative data.

The paper will help share some of the results of the study with an outlook into implications. The main focus will be stressing the importance of integrating intercultural communication into our teaching approach.

References

- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Quantitative, Qualitative and Mixed Method Approaches*. London, UK: Sage Publications, Inc.
- Creswell, J. W. (2014). *Educational Research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Harlow, UK: Pearson Education.
- Risager, K. (2007). *Language and Culture Pedagogy: From a National to a Transnational Paradigm*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- Secru, L. et al. (2005). *Foreign Language Teachers and Intercultural Competence: An International Investigation*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.

Communication individuelle

Béatrice **JEANNOT-FOURCAUD**, Université des Antilles, CRREF, France

Le passif en créole antillais

Le passif, résultant d'une opération de diathèse, définie comme « une opération syntaxique de changement d'orientation du verbe, qui peut modifier sa valence et qui met en valeur une de ses expansions nominales » (Costaouec et Guerin, 2007 : 197), se caractérise par une modification de la distribution des rôles syntaxiques au sein d'un énoncé. S'il y a consensus, en linguistique générale, sur la définition du passif, la divergence de positions (Bernabé, 2012 ; Damoiseau, 2012 ; Sycé, 2017) en ce qui concerne les créoles à base française et singulièrement les créoles guadeloupéen et martiniquais amène à se poser la question de son existence dans ces langues. Ainsi, à titre d'exemple, si en invoquant le concept de hiérarchisation de puissance, Hazaël-Massieux (1996) en déduit qu'il n'existe pas de passif en créole guadeloupéen, Jean Bernabé (1983 : 1559) postule à l'inverse qu'il existe trois moyens d'exprimer le passif en créole. Après avoir examiné les positions des différents auteurs, nous présenterons la pertinence des choix descriptifs pour des énoncés classés dans certains ouvrages comme relevant du passif.

THÈME 1

Cécile **JULLION**, Doctorante, Université Grenoble Alpes, France

Une approche originale des contacts entre le grec et les autres langues : le bilinguisme gréco-latin dans l'antiquité à l'époque de Cicéron (1er siècle avant J.-C.)

Étonnamment, le terme *grec* est un terme emprunté au latin classique vers 1165 – *graecus, a, um* : « grec », « de Grèce » et *Graecus, i, m* : « Grec », « habitant de la Grèce » – lui-même issu du grec Γραικός, ἢ, ὅν : « grec » (οἱ Γραικοί : « les Grecs »). En effet, ce n'est pas ce terme qui apparaît dans la littérature grecque où la Grèce est Ἑλλάς – une petite région de Thessalie située à proximité de la Phthie – et où les Grecs sont les Ἕλληνες. Aussi, le terme *grec* renvoie-t-il d'abord à une vision latine de la langue et de la civilisation grecques, ce qui montre que, dès les premiers contacts, le monde grec et le monde romain ont entretenu une relation complexe, faite d'interactions et d'échanges non seulement politiques, économiques et culturels mais aussi et surtout langagiers. En outre, à partir du VIIe siècle avant J.-C., de nombreuses colonies, riches et prospères, s'établissent sur les côtes méridionales et occidentales de l'extrémité sud de la péninsule italique, faisant alors du grec « la grande langue de la civilisation de l'Italie méridionale » (Meillet 2004 : 75).

Cette interdépendance culturelle et linguistique entre Rome et la Grèce doit être envisagée sur le temps long comme le montre un extrait de *l'Institution oratoire* de Quintilien au Ier siècle, qui préconise que les écoliers romains commencent leur apprentissage des langues par le grec et non par le latin « parce que, le latin étant davantage utilisé, nous nous en imprégnons de toute façon, même sans le vouloir, et aussi parce que [l'enfant] doit être instruit d'abord dans les lettres grecques, où les nôtres ont pris leur source » (*quia Latinum, qui pluribus in usu est, uel nobis nolentibus perbibet, simul quia disciplina quoque Graecis prius instituendus est, unde et nostrae fluxerunt*). C'est donc tout naturellement que les jeunes Romains de l'élite, après avoir suivi les cours du *magister ludi* (maître

d'école) de sept à douze ans, puis du *grammaticus* (grammairien) de douze à quinze ans et enfin du *rhetor* (rhéteur) de quinze à vingt ans (voire plus), partaient effectuer un séjour linguistique en Grèce, pour parfaire leur connaissance et leur usage de la langue ; c'est en outre le parcours suivi par Marcus Tullius Cicero, le fils de Cicéron.

Un exemple qui illustre d'une façon originale le bilinguisme gréco-latin du Ier siècle avant J.-C. est la *Correspondance* de Cicéron dont les lettres, nombreuses et authentiques, sont émaillées de termes grecs allant de la lexie isolée à la phrase complexe en passant par la citation d'auteur. Les missives adressées à Atticus en particulier nous offrent un aperçu de l'alternance des codes – ou *code-switching* – latin et grec lorsque par exemple Cicéron exploite jusqu'à l'extrême les potentialités syntaxiques des deux langues : *Att. II.19.1.* (milieu de juillet 59) : *Dices fortasse : « Dignitatis ἄλις, tamquam δρυός ; saluti, si me amas, consule »* (Tu diras peut-être : « Assez de l'honneur, comme du chêne ; veille, si tu m'aimes, à ta sûreté »). Dans ce passage, Cicéron emploie en effet une structure syntaxique complexe en chiasme qui « rejette les deux génitifs, l'un exprimé en latin (*dignitatis*), l'autre en grec (*δρυός*), aux extrémités du groupe de mots tandis qu'en son centre, l'adverbe grec ἄλις jouxte l'adverbe *tamquam* » (Aubert-Baillet 2021 : 483-484). Un tel mélange des codes, s'il peut paraître artificiel, témoigne néanmoins de l'interdépendance des deux langues qui partagent des points communs aussi bien au niveau syntaxique et morphologique que sémantique.

Aussi, la communication portera sur la façon dont le bilinguisme gréco-latin définit la Rome républicaine de l'époque de Cicéron. Il s'agira, à partir d'un échantillon de séquences grecques issues de la *Correspondance* et de leur caractérisation d'un point de vue morpho-syntaxique et sémantique, d'étudier un cas particulier de contact entre la langue grecque et les autres langues, en l'occurrence le latin. Partant des typologies que nous avons déjà établies à partir de l'exploitation des livres I et II des lettres à Atticus, nous montrerons que la langue grecque et la langue latine partagent de nombreuses similitudes, tant du point de vue linguistique que culturel, et que Cicéron en est l'un des témoins privilégiés de son époque.

Bibliographie

- Aubert-Baillet, S. (2021). *Le grec et la philosophie dans la correspondance de Cicéron*, Brepols.
- Dabène, L. (1994). *Repères sociolinguistiques pour l'enseignement des langues : les situations plurilingues*, Vanves : Hachette FLE.
- Dubuisson, M. (1992). « Le grec à Rome à l'époque de Cicéron, extension et qualité du bilinguisme » dans *Annales. Économies, Sociétés, Civilisations*, 47e année, n°1, p. 187-206.
- Dupont, F. (2022). *Histoire littéraire de Rome. De Romulus à Ovide, une culture de la traduction*, Paris, Armand Colin.
- Gumperz, J. J. (1989). *Sociolinguistique interactionnelle*, Paris, L'Harmattan.
- Jullion, C. (2020). « Étude du bilinguisme gréco-latin dans le corpus épistolaire de Cicéron », Mémoire de master 2 mention Arts, Lettres et Civilisations, Université Grenoble Alpes. En ligne : <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-02895452>
- Meillet, A. (2004 [1928]). *Esquisse d'une histoire de la langue latine*, Paris, Klincksieck.
- Rochette, B. (2003). « Remarques sur l'élaboration de la conscience linguistique des Grecs » dans *Glotta : Zeitschrift für Griechische und Lateinische Sprache*, 79, p. 175-204.
- Rouche, M. (2003). *Histoire générale de l'enseignement et de l'éducation en France*, tome I, « Des origines à la Renaissance (Ve siècle av. J.-C. – XVe siècle) », Paris, Perrin.
- Wolff, C. (2015). *L'Éducation dans le monde romain. Du début de la République à la mort de Commode*, Paris, Picard.

THÈME 3

Valentini **KALFADOPOULOU**, PhD student, Ionian University, Grèce

A corpus analysis of Golden Dawn's message manipulation in its Greek in-print translations

This paper, part of an ongoing doctoral research, explores whether Greek translations of alt-right content convey the message of the original content intact and maintain its intensity, or the message is changed to match the ideological Habitus (Bourdieu 1977) of the Greek alt-right, namely Golden Dawn. Additionally, it endeavors to explore the effectiveness of applying Halliday's Systemic Functional Grammar aspects, such as Theme-Rheme, as tools in such an investigation.

For the purposes of this hypothesis, a parallel corpus was created. Articles from Golden Dawn's printed periodicals, MAIANDROS, PATRIA and ANAKTISI were collected; these were then digitized using OCR. From all the articles found in Greek, we selected those whose original language was

English. The content was selected using as criterion the existence of a clear indication that the text was a translation (it contained the name of the translator and the word "Translation" in Greek). Both original and translation were aligned using an aligner and were then exported to a bilingual view for easier observation. The parallel corpus was further processed using Sketch Engine. The methods utilized were description, annotation, and qualitative analysis.

Translators through the process of conveying the author's message to the target language, in essence through the process of rewriting one culture into another introduce their own biases, their own habitus (possibly either self-formed or passed down by Golden Dawn). Our qualitative observations found elements of Lefevere's (1992) Manipulation Theory, evident through the translators' use of additions, subtractions, or even alterations, i.e. through their use of Nida's (1964) "Translation Adjustments" theory. The combination of these observations as seen using M.K. Halliday's theory of systemic functional grammar, and more specifically the "Theme-Rheme" aspect (Halliday 1994), can highlight the extent of manipulation to make the original message fit in their ideological ideals, namely those of the Greek alt-right Golden Dawn.

Wittgenstein (1933) famously stated "The limits of my language mean the limits of my world". Language shapes, skews perspectives and creates whole personal ecosystems. Translators are no exception: consciously or unconsciously they shape and skew the worldview of others through their choices while translating. What they believe gets woven in their words: emotions, biases, convictions (political or otherwise). Halliday's systemic functional grammar can be a useful tool to explore the extent of such subtle message modification and propagation of an alternative one in translations.

References

- Baker, M. (2022). *In Other Words: A Coursebook on Translation* (Greek edition), Diavlos Publications.
- Lefevere, A. (2016). *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*. Taylor & Francis.
- Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*. Netherland, E. J. Brill, Leiden.
- Halliday, M.A.K. (2014). *Halliday's Introduction to Functional Grammar* (4th Ed.), Routledge.
- Wittgenstein, L. (1933). *Tractatus Logico-Philosophicus*. New York: Harcourt, Brace.

THÈME 1

Stavros **KAMAROUDIS**, Université de la Macédoine Occidentale, Grèce & Kristijan **VELJANOV**
Association "Pelagonia", République de la Macédoine du Nord

Le grec hors frontières - le cas de la région de Monastir/Bitola

Les frontières linguistiques ne coïncident presque jamais exactement avec les frontières étatiques. Dans cette communication nous allons présenter le grec hors frontières, tel qu'il est parlé dans la région occidentale de la Macédoine du Nord, et plus précisément autour de la ville frontalière et toujours importante de Bitola/Monastir, à trente kilomètres de Florina en Grèce.

En partant de l'histoire mouvementée, surtout des deux derniers siècles, des changements géopolitiques et de leurs retombées linguistiques, nous allons illustrer non seulement la situation contemporaine, mais aussi les bonnes perspectives à venir, grâce à des facteurs internes et externes. Le grec est parlé localement comme langue maternelle, (de moins en moins - des Grecs installés depuis toujours, ou des réfugiés de la Guerre Civile Grecque de 1946 - 1949), assez souvent comme langue seconde, (traditionnellement par des Valaques, ou, plus rarement par des Slaves bilingues ou, récemment par quelques couples binationaux), mais aussi, et de plus en plus par une population jeune d'élèves, comme langue étrangère. Une langue de communication internationale, offrant des possibilités d'études, de bourses ou de travail dans plusieurs domaines et de tourisme.

Finalement, nous présenterons les activités multiples de l'Association "Pelagonia" de Bitola, qui ne constitue pas uniquement un simple Centre Privé d'enseignement de grec moderne, de certification et de promotion d'hellénophonie, mais un véritable promoteur de civilisation inter-balkanique, un pont visible de coopération et de paix, en mettant à part, autant que possible, les vieilles querelles nationalistes interminables et sans issue. Des témoignages oraux, des sources écrites et des entretiens recueillis de longue date sur place ou en Grèce, compléteront nos propos, en montrant l'évolution du paysage linguistique dans le temps et dans l'espace.

Communication individuelle - Ανεξάρτητη ανακοίνωση

Βάιος **KAMINIΩΤΗΣ**, Δρ., Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Η περιπέτεια των ιθαγενών όρων. Από το πεδίο της κοινωνικής έρευνας στα ανθρωπολογικά κείμενα: συγκλίσεις και αποκλίσεις

Στις κοινωνικές επιστήμες και ιδίως στην ανθρωπολογία υπάρχουν δύο μοντέλα ανάλυσης: το «ημικό» (emic) και το «ητικό» (etic). Το μεν πρώτο («ημικό») προτείνει μια ανάλυση σύμφωνα με τους εντόπιους ορισμούς και κατηγορίες ταξινόμησης, ενώ το δεύτερο («ητικό») μια ανάλυση βασισμένη σε «εξωτερικά» προς την υπό μελέτη κοινωνία κριτήρια, στην οπτική γωνία του επιστήμονα-ερευνητή. Οι όροι αυτοί αντιστοιχούν στους γλωσσολογικούς όρους «φωνημικό» (rhotemic) και «φωνητικό» (rhotetic) και χρησιμοποιούνται κυρίως στον κλάδο της εθνομεθοδολογίας. Οι κοινωνικοί επιστήμονες που ασπάζονται και ακολουθούν τη μέθοδο της συμμετοχικής παρατήρησης μελετούν τα κοινωνικά φαινόμενα in vivo και in situ και ενδιαφέρονται, κυρίως, για τις «ημικές» πολιτισμικές ταξινομήσεις, για τον τρόπο δηλαδή που τα ίδια τα μέλη της υπό έρευνα κοινωνίας περιγράφουν, αντιλαμβάνονται και δίνουν νόημα στις πράξεις τους. Στην προσπάθειά τους, όμως, να εξηγήσουν τους «ημικούς» όρους και εν πολλοίς να τους «μεταφράσουν» στα εθνογραφικά τους κείμενα επέρχεται σύγχυση που τείνει να αποδομήσει τον επιστημονικό λόγο. Στην παρούσα εισήγηση ερευνάται η έννοια της *μαγείας* ως αναλυτικής κατηγορίας στη λαογραφία και την ανθρωπολογία: κατ' αρχάς επισημαίνονται οι πολλαπλές της όψεις και οι ποικίλες εντόπιες -emic- ορολογίες (π.χ. *mangu, panti, mana*) μέσα από εθνογραφικές ανά τον κόσμο έρευνες και αντιπαραβάλλονται με τις επιστημονικές -etic- ταξινομήσεις (π.χ. *magic, sorcery, witchcraft, maleficium, μάγια*). Έπειτα, αναζητώνται ετυμολογικές και σημασιολογικές συγκλίσεις και αποκλίσεις των ιθαγενών και των επιστημονικών όρων. Εν τέλει, τίθεται το ερώτημα αν και κατά πόσον μπορεί να υπάρξει ένας αποδεκτός ορισμός της μαγείας από τη σκοπιά των κοινωνικών επιστημών, δεδομένου μάλιστα ότι, πέρα από τη διάσταση μεταξύ ιθαγενών και επιστημονικών όρων, τίθεται και το πρόβλημα της μετάφρασης αμφότερων από γλώσσα σε γλώσσα.

ΤHÈΜE 1

Ελένη **KAPANTZOΛA**, Πανεπιστήμιο Αιγαίου & Σταμάτης **ΜΠΕΗΣ**, ΚΕΝΔΙ-ΙΛΝΕ, Ακαδημία Αθηνών

Μαρτυρίες για την ελληνική γλώσσα από τις γραπτές πηγές της βλαχικής γλώσσας στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα

Στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα, κάνουν την εμφάνισή τους οι πρώτες γραπτές πηγές της βλαχικής, μιας βαλκανικής γλώσσας χωρίς προηγούμενη γραπτή παράδοση, αλλά με μεγάλο αριθμό ομιλητών/τριών. Την ίδια εποχή, αυξάνονται οι γραπτές μαρτυρίες της βουλγαρικής και της αλβανικής γλώσσας, στο πλαίσιο της γλωσσικής αφύπνισης των βαλκανικών λαών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, των οποίων οι γλώσσες δεν γνώριζαν, την εποχή εκείνη, τη διάδοση της νέας ελληνικής ή της τουρκικής γλώσσας. Μοιραία, η ελληνική, γλώσσα καλλιεργημένη και διδασκόμενη σε σχολεία, γλώσσα δηλαδή γραμματισμού, αποτέλεσε σταθερό σημείο αναφοράς για τους ομιλητές αυτών των γλωσσών. Μεταξύ άλλων, η ελληνική χρησιμοποιήθηκε, στις πρώτες - δίγλωσσες- επιγραφές, ή, ως βασική γλώσσα αναφοράς στα πρώτα λεξικά και γραμματικές της βλαχικής γλώσσας.

Οι γραπτές πηγές που θα μελετήσουμε είναι οι ακόλουθες:

α) η *Πρωτοπειρία* του Αναστασίου Καβαλλιώτη (Βενετία, 1770), που περιλαμβάνει προσευχές και σύντομες αφηγήσεις για πολύ μικρούς μαθητές στη νέα ελληνική, βλαχική και αλβανική·

β) το *Τετράγλωσσο Λεξικό* των Δανιήλ Μοσχοπολίτη ([Βενετία], 1794), που περιέχει μεταφρασμένες φράσεις στην ελληνική, βλαχική, βουλγαρική και αλβανική και αποσκοπεί στη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και κουλτούρας στους βαλκανικούς λαούς·

γ) η *Νέα Παιδαγωγία* του Κωνσταντίνου Ουκούτα (Βιέννη, 1797), το πρώτο βλάχικο αλφαβητάριο, γραμμένο σε ελληνικό σύστημα γραφής, και αναγνωσματάριο κατά τα ελληνικά πρότυπα·

δ) η *Τέχνη της Ρωμανικής Αναγνώσεως* του Γεωργίου Ρόζια (Βούδα, 1809) αλφαβητάρι κι αυτό της βλαχικής, που προκρίνει τη γραφή της με λατινικό αλφάβητο αντί του ελληνικού, και η εισαγωγή του οποίου είναι γραμμένη και στην ελληνική γλώσσα (στις μονές σελίδες).

Η ελληνική γλώσσα που χρησιμοποιείται σ' αυτά τα γραπτά μνημεία είναι μια, κατά βάση, υπερδιαλεκτική μορφή γραπτής ελληνικής με λόγια στοιχεία, τυπική για την εποχή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την οπτική μας παρουσιάζουν τα δημώδη / διαλεκτικά στοιχεία που εντοπίζονται στα κείμενα, σε φωνολογικό, μορφολογικό, λεξιλογικό και συντακτικό επίπεδο. Έμφαση θα δοθεί στη μελέτη της εμφάνισης της *συντακτικής τάξης των ρηματικών τροπικοτήτων*, που στη νέα ελληνική εκφράζονται με τη χρήση των μορφημάτων: /na/, /θa/, /as/ στο ίδιο μορφολογικό περιβάλλον και με αντικατάσταση του απαρεμφάτου από τύπους υποτακτικής. Το συγκεκριμένο μορφοσυντακτικό φαινόμενο της νέας ελληνικής θα συνεξεταστεί με τα αντίστοιχα φαινόμενα των βαλκανικών γλωσσών (βλαχικής, βουλγαρικής και αλβανικής), όπως παρουσιάζονται στα υπό εξέταση γραπτά μνημεία, αφού πρόκειται για ένα βασικό φαινόμενο της Βαλκανικής Γλωσσικής Ένωσης, που συνδέει τις περισσότερες βαλκανικές γλώσσες μεταξύ τους.

ΤHÈΜE 1

Γεωργία **ΚΑΤΣΟΥΔΑ**, ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ, Ακαδημία Αθηνών, Μαγδαληνή **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ**, ΚΕΝΔΙ-ΙΑΝΕ, Ακαδημία Αθηνών, Χαριτίνη **ΚΑΛΛΕΡΓΗ**, Δρ. Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Δυτικής Θεσσαλονίκης & Αναστάσιος **ΤΣΑΓΓΑΛΙΔΗΣ**, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Παραγωγή εκφραστικών συνθέτων στη νέα ελληνική: η περίπτωση του λεξήματος 'μαλάκας' ως α' συνθετικού

Με αφετηρία τις καινοτόμες εργασίες των Kaplan (1999), Potts (2005), McCready (2010), Gutzmann (2011) κ.ά. η σύγχρονη πολυδιάστατη σημασιολογία αναγνωρίζει πλέον και μελετά με όρους τυπικής λογικής δύο ανεξάρτητα είδη σημασίας, την περιγραφική (ή γνωσιακή ή σημασία των συνθηκών αληθείας) και την εκφραστική (ή συναισθηματική ή σημασία των συμβατικών υπονοημάτων). Διακρίνει γλωσσικά σημεία: α) με αμιγώς περιγραφική σημασία (π.χ. *τραπέζι, ποτήρι, αστυνομικός*) β) με αμιγώς εκφραστική σημασία (π.χ. *Ωχ! Αμάν! Ου!*) και γ) με μεικτή ή υβριδική σημασία, περιγραφική και εκφραστική ταυτόχρονα (π.χ. *μπάτσος, φασίστας*). Ως προς την εκφραστική σημασία, διακρίνει είδη εκφραστικότητας (θετική ή αρνητική διάθεση του ομιλητή για το σημαινόμενο και συνεκδοχικά για την κατάσταση που σχετίζεται με αυτό, διάθεση υποτίμησης ή βελτίωσης αυτού) και διαβαθμίσεις αυτής.

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στη διαρκώς αυξανόμενη ομάδα των μελετών που αναδεικνύουν δομές με εκφραστική λειτουργία στο επίπεδο της μορφολογίας διαγλωσσικά (Zwicky & Pullum 1987, Meibauer 2013, Grandi & Körtvélyessy 2015, Kallergi et al. υπό έκδοση). Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται ένας ελάχιστος μελετημένος μηχανισμός (Προύντζου & Χριστοπούλου 2013, Χριστοπούλου 2016: 426) στην διάθεση των ομιλητών της Νέας Ελληνικής (ΝΕ) για την παραγωγή εκφραστικών λεξημάτων από εκφραστικά ουδέτερα λεξήματα ως βάσεις ή για την ενίσχυση της εκφραστικότητας εκφραστικά διαβαθμισμένων λεξημάτων. Πρόκειται για το μεικτό σημασιολογικά λέξημα 'μαλάκας' και τη χρήση του ως α' συνθετικού στη ΝΕ (*μαλακοτουρίστας, μαλακοδήμαρχος, μαλακοέλληνες, μαλακοδουλειά, μαλακοιός, μαλακοφασίστας, μαλακοβλάκας*).

Μελετάται ένα corpus αποτελούμενο από 100 περίπου σύνθετα της κατηγορίας αυτής. Τα σύνθετα διαχωρίζονται από 'ομόρριζα' (κατά το α' σκέλος) σύνθετα με α' συνθετικό το επίθετο 'μαλακός' και αναλύονται ως προς τα κύρια χαρακτηριστικά τους: α) Ως προς τη μορφολογία τους, είναι μονολεκτικά, ονοματικά και σπανιότατα ρηματικά σύνθετα, με δομικό σχήμα [Θέμα Θέμα] ή [Θέμα Λέξη], εσωκεντρική κατά κανόνα δομή και δείκτη σύνθεσης /o/ και σε μη αναμενόμενα περιβάλλοντα (χαλαρή σύνθεση): η σύνθεση βρίσκει εφαρμογή και σε κύρια ονόματα (βαπτιστικά, επώνυμα). β) Σε επίπεδο σημασίας, τα σύνθετα φέρουν σταθερά μεικτό περιεχόμενο, περιγραφικό και εκφραστικό. Ως προς την περιγραφική τους σημασία είναι προσδιοριστικά με δομή [προσδιορίζον προσδιοριζόμενο], όπου στη βάση του συνθέτου άλλοτε αποδίδεται ένα από τα περιγραφικά χαρακτηριστικά [+ΑΝΟΗΤΟΣ], [+ΑΧΡΗΣΤΟΣ], [+ΕΝΟΧΛΗΤΙΚΟΣ]/+ΦΟΡΤΙΚΟΣ], άλλοτε όμως όχι (περίπτωση εκφραστικών βάσεων). Ως προς την εκφραστική τους σημασία τα σύνθετα χαρακτηρίζονται από τη δομή [+ΑΡΝΗΤΙΚΗ.ΔΙΑΘΕΣΗ +/-ΑΡΝΗΤΙΚΗ.ΔΙΑΘΕΣΗ] και είναι συστηματικά δείκτες αρνητικής διάθεσης, διάθεσης υποτίμησης-απόρριψης της βάσης από τον ομιλητή. Σύνθετα με εκφραστικά σημαδεμένη βάση [+ΑΡΝΗΤΙΚΗ.ΔΙΑΘΕΣΗ] λειτουργούν ως δείκτες διαβαθμισμένης εκφραστικότητας [+ΕΝΤΟΝΑ.ΑΡΝΗΤΙΚΗ.ΔΙΑΘΕΣΗ].

Από την ανάλυση συνάγεται η προθηματοποίηση του μορφήματος *μαλακο-* στη ΝΕ και η ανάγκη συμπερίληψής του με αναμενόμενο συμβατικό σημασιολογικό περιεχόμενο στη σύγχρονη νεοελληνική λεξικογραφική παραγωγή.

Βιβλιογραφία

- Grandi, N. & Körtvélyessy, L. (eds) (2015). *Edinburgh Handbook of Evaluative Morphology*. EUP.
- Gutzmann, D. (2011). Expressive modifiers and mixed expressives. *EISS* 8, 123–41.
- Kallergi, H. et al. (υπό έκδοση). Expressivity in Modern Greek: some morphological mechanisms for the expression of emotions. *Expressivity in the European Linguistic Sphere*. CUP.
- Meibauer, J. (2013). Expressive compounds in German. *Word Structure* 6.1, 21–42.
- Potts, Chr. (2005). *The Logic of Conventional Implicatures*. OUP.
- Zwicky, A. & Pullum, G. (1987). Plain morphology and expressive morphology. *Proceedings of the 13th Annual Meeting of the BLS*. California: BLS, 330–40.
- Προϋντζου, Α. & Χριστοπούλου, Κ. (2013). Μια λεξικολογική προσέγγιση για την 'άσεμνη' λέξη μαλάκας. *ΜΕΓ* 33: 293-305.
- Χριστοπούλου, Κ. (2019). *Μια λεξικολογική προσέγγιση στο περιθωριακό λεξιλόγιο της Νέας Ελληνικής*. Δι.δ. Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών.

ΤHÈΜE 3

Σταύρος **ΚΟΖΟΜΠΟΛΗΣ**, Δρ., Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Το Qatargate μέσα από τα μάτια του ελληνικού και ευρωπαϊκού τύπου: Ανάλυση αγγλοελληνικού Σώματος Κειμένων

Η αποκάλυψη του σκανδάλου QatarGate στο τέλος του περασμένου έτους συγκλόνισε την ευρωπαϊκή και όχι μόνο κοινωνία και αποτέλεσε σίγουρα την αφορμή για την επαναξιολόγηση τόσο του τρόπου λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμών, όσο και των ιδανικών και αξιών που πρεσβεύει η Ευρωπαϊκή Ένωση εν γένει. Η υπόθεση προξένησε τεράστιο ενδιαφέρον στην κοινή γνώμη, κάτι που αποτυπώθηκε μέσω της πλούσιας κάλυψής της από τα ευρωπαϊκά και διεθνή μέσα.

Η παρούσα έρευνα στοχεύει να φωτίσει τις ιδιαίτερες πτυχές του σκανδάλου στον ελληνικό και ευρωπαϊκό ηλεκτρονικό τύπο μέσα από τη δημιουργία και την ανάλυση σχετικού Σώματος Κειμένων (ΣΚ). Πιο συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της δημιουργήθηκε ένα δίγλωσσο, αγγλοελληνικό ΣΚ με τη χρήση του λογισμικού Sketch Engine (Kilgarriff, Rychlý, Smrž, & Tugwell, 2004). Το ΣΚ καλύπτει χρονικά την περίοδο από τη δημοσιοποίηση του σκανδάλου στο τέλος του προηγούμενου έτους έως τις πρόσφατες εξελίξεις της υπόθεσης, ενώ αποτελείται από άρθρα που δημοσιεύθηκαν στον ελληνικό και ευρωπαϊκό ηλεκτρονικό τύπο. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην παρουσίαση της εικόνας της Ελληνίδας ευρωβουλευτή που εμπλέκεται στην υπόθεση, ενώ γίνεται προσπάθεια για την εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά στη χρησιμότητα της Γλωσσολογίας Σωμάτων Κειμένων στην ανάλυση του δημοσιογραφικού και πολιτικού τύπου.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι για την ανάλυση του ΣΚ έγινε χρήση τόσο ποσοτικών, όσο και ποιοτικών μεθόδων, καθώς ο συνδυασμός των δύο είναι πολύ σημαντικός (βλ. Hasko, 2012, σ. 4761) και οδηγεί στην τριγωνοποίηση των αποτελεσμάτων.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Hasko, V. (2012). Qualitative corpus analysis. (C. Chappelle, Επιμ.) *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, σσ. 4758-4764. doi:<https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0974>
- Kilgarriff, A., Rychlý, P., Smrž, P., & Tugwell, D. (2004). The Sketch Engine. *Proceedings of the 11th EURALEX International Congress*, (σσ. 105-116).

ΤHÈΜE 1

Ολυμπία **ΚΥΚΛΗ**, ΜΔΕ/MSc, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ρηματική ισχύς: οι περιφραστικοί ρηματικοί σχηματισμοί στην ιστορία της ελληνικής

Αντικείμενο της εργασίας αποτέλεσαν οι ρηματικές περιφράσεις στη βάση του γενικευτικού ενέργειας ρήματος «κάνω», για την Ελληνική. Με θεωρητικό σημείο εκκίνησης την ΚΝΕ και το γλωσσικό σχήμα «κάνω Χ» (όπου Χ, ονοματικό στοιχείο ως δομικό συστατικό), το ζήτημα ελέγχθηκε διαχρονικά, για τις γλωσσικές φάσεις της ΑΕ, ΜΣΝΕ και ΚΝΕ. Οι περιφραστικές ρηματικές δομές

«κάνω Χ» διερευνήθηκαν από τη σκοπιά της παράλληλης, για την εκάστοτε συγχρονία, θέασής τους προς τα αντίστοιχα μονολεκτικά ρήματα. Η παραμετρική διαφοροποίηση περιφραστικής και μονολεκτικής εκφοράς τής ρηματικής ενέργειας αποδείχθηκε ως μια διαχρονικά διαθέσιμη για την Ελληνική, γενική γλωσσική δυνατότητα. Σκιαγραφήθηκε η πλούσια, στην παρούσα συγχρονία, παραγωγικότητα ενός γλωσσικού σχήματος το οποίο αναδεικνύει ως εξέχουσα την άμεση εμπλοκή του γραμματικού υποκειμένου, ως μιας έντονα ενεργητικής οντότητας, στη ρηματική δομή η οποία γίνεται επίσης αντιληπτή ως έντονα ενεργητική. Αποδείχθηκε, ότι τα δύο νοηματικά άκρα σε εννοούμενα φάσματα του τύπου «πράττειν» – «υφίστασθαι», «ενέργεια» – «αποτέλεσμα» και «ενέργεια» – «κατάσταση», μπορούν να λεξικοποιηθούν στην κοινή εννοιακή βάση του ρήματος «κάνω», ως «ενέργειες». Η εργασία αντιμετώπισε έννοιες όπως η *ρηματική ισχύς/σθένος*, η *lability*, η *μεταβατικότητα*. Τη θεωρητική βάση αποτέλεσε το μοντέλο τής *γνωσιακής γλωσσολογίας*, στο πλαίσιο της οποίας μελετήθηκε η διεπίδραση *γνωσιακής σημασιολογίας* και *γνωσιακής γραμματικής*. Το γλωσσικό σχήμα «κάνω Χ» της παρούσας συγχρονίας ερμηνεύθηκε ως γνωσιακό, και η ανάδυση του φαινομένου αιτιολογήθηκε ως γνωσιακή *ανάγκη* ή *επιλογή*. Σχετικά με την ΑΕ, μελετήθηκε η συμμετοχή του ρήματος «ποιώ» σε ρηματικές περιφράσεις, ενώ επιχειρήθηκε η ερμηνεία του παροπλισμού τού ρήματος στη διαχρονία της γλώσσας, στη βάση κριτηρίων σημασιακών, μορφολογικών και συντακτικών. Μεταξύ άλλων, επιχειρήθηκε ένα σχόλιο σχετικά με τη γένεση της κατηγορίας από δομή σύστοιχου αντικειμένου ή σε αντίστιξη με το εκάστοτε μονολεκτικό ρήμα, και σκιαγραφήθηκε η σημασιακή πορεία του ρήματος «κά(μ)νω». Αποδείχθηκε ότι η μετάβαση από το ρήμα «κάμνω» (ΑΕ) στο ρήμα «κάνω» (ΚΝΕ) δεν επέφερε αλλαγή στο σθένος του ρήματος, ενώ οι δύο τύποι είναι αρκετά διακριτοί τόσο σε σημασιακό, όσο και σε συντακτικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να μην θεωρούνται ισοδύναμοι, όπως *φαινομενικά* είναι. Η ανίχνευση των πρώτων παραδειγμάτων του γλωσσικού σχήματος «κάνω Χ» αποτελεί αντικείμενο μελλοντικής εκτενέστερης έρευνας, με άξονα την ήδη εδραιωμένη παρουσία του στη ΜΣΝΕ. Ο ιστορικός χαρακτήρας της εργασίας διαφαίνεται από τη θέαση της ρηματικής δόμησης «κάνω Χ» ως εκφραστική πραγμάτωση μιας *γλωσσικής αλλαγής* εν εξελίξει, η οποία υποκινείται από τον ομιλητή που επεμβαίνει *γνωσιακά* (εναλλακτική γνωσιακή προοπτική) με σκοπό να υπογραμμίσει *γλωσσικά* (να προβάλλει ως εξέχουσα) την άμεση ενεργή εμπλοκή του γραμματικού υποκειμένου σε κάτι το οποίο αντιλαμβάνεται ως έντονα ενεργητικό, ή για κάτι το οποίο αντιλαμβάνεται ως έντονα ενεργητικό, δεν δηλώνεται όμως επαρκώς ως τέτοιο. Στο πλαίσιο της ιστορικής σημασιολογίας, αποδείχθηκε ότι η σημασιακή γλωσσική αλλαγή μπορεί να οφείλεται και σε δομές οι οποίες καθίστανται προοδευτικά αδιαφανείς, ως προς τη μορφολογική και σημασιακή διαπερατότητά τους (π.χ. μονολεκτικά μέσα ρήματα για την ΚΝΕ), ενώ σχετικά με τη γλωσσική έκφραση των μέσων ρημάτων μέσω του μοντέλου «κάνω Χ» στην παρούσα συγχρονία, αυτή ίσως αποτελεί *ζήτημα λογιούσης*. Η παρούσα εργασία συνεισφέρει προς μια κατεύθυνση ερμηνείας των συνισταμένων του μηχανισμού της γλωσσικής αλλαγής· της *αναλογίας*, της *γραμματικοποίησης*, της *κυκλικότητας* και της *μονοκατευθυντικότητας*. Στη βάση διερεύνησης της *φοράς* της γλωσσικής αλλαγής, συζητήθηκε η περίπτωση γραμματικοποίησης των δομών «κάνω Χ» ή η ενδεχόμενη μελλοντική «επιστροφή» σε μονολεκτικά ρήματα (κυκλικότητα). Σχετικά με την τελευταία, ο μηχανισμός της αναλογίας ίσως δράσει ως προς την ανακατασκευή ενεστωτικού θέματος, από αοριστικό. Αποδείχθηκε, τέλος, ότι το γλωσσικό σχήμα περιφραστικής ρηματικής εκφοράς «κάνω Χ» εμπίπτει στην περίπτωση του *ισομορφισμού* (μορφή *εικονικότητας*), στο πλαίσιο του οποίου η γλωσσική αλλαγή ακολουθεί ευθεία συσχέτιση μορφολογικής, σημασιακής και συντακτικής έκφρασης.

THÈME 2

Magdaléna **LAPUNIKOVA**, Université Silésienne à Opava, République Tchèque

Quelques phénomènes syntaxiques des formules de politesse tchèques et françaises

Ma recherche contrastive se focalise sur la politesse linguistique en tchèque et en français à partir des formules de politesse qui apparaissent le plus fréquemment dans le cadre des actes de langage de base. Cette démarche aboutit à une analyse et une évaluation des possibilités de leur traduction mutuelle. Cette communication présente surtout les phénomènes syntaxiques significatifs des formules de politesse usées pour saluer, s'adresser, prendre congé et prier. Pour chaque catégorie, j'ai choisi des formules de politesse fondamentales que j'ai comparées à l'aide du corpus numérique parallèle InterCorp, qui représente la source des données utilisées. Je n'ai pas non plus négligé la

recherche empirique, à travers la diffusion d'un questionnaire en République tchèque et en France. Les résultats obtenus m'éclairent quant à la perception des formules de politesse par les locuteurs natifs du tchèque et du français. Ces résultats sont également comparés à ceux provenant de l'analyse du corpus.

THÈME 3

Νίκος **ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ**, Επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου

Η έννοια της «ελευθερίας» στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη: υφολογική προσέγγιση μέσα από σώματα κειμένων

Η παρούσα μελέτη ασχολείται με τη σκιαγράφηση της έννοιας της «ελευθερίας» στην εργογραφία του Νίκου Καζαντζάκη, προκειμένου να διαφανούν τα κειμενικά στοιχεία, που αποκαλύπτουν τον βαθμό της «ελευθερίας» στο μυθιστορηματικό/πεζογραφικό κυρίως έργο του. Αρκετοί μελετητές έχουν ασχοληθεί με τις φιλοσοφικές διαστάσεις του καζαντζακικού έργου, τονίζοντας μάλιστα πως οι όροι «ελευθερία» και «ελεύθερος» αποτελούν σημαίνουσες συνιστώσες στην ιδεοφιλοσοφία του. Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη εργασία εφαρμόζονται οι αρχές της *γλωσσολογίας σωμάτων κειμένων* (corpus linguistics) και της *υφομετρίας* (stylometry). Βασικός στόχος μας είναι: (α) η αναζήτηση της «ελευθερίας» στο κύριο σώμα κειμένου του καζαντζακικού λόγου, αλλά και στα επιμέρους υποσώματα που πρόκειται να δημιουργήσουμε προς μεμονωμένη ή/και συγκριτική έρευνα, (β) η συλλογή και η ανάλυση κειμενικών δεδομένων αναλογικά με τη *συχνότητα εμφάνισης* (frequency) και (γ) ο σχολιασμός των σημανουσών λεξικών συνάψεων μέσω *συμφραστικών πινάκων* (concordances). Μεθοδολογικά, πρόκειται να εργαστούμε πάνω σε δύο άξονες: την εξ αποστάσεως προσέγγιση-ερμηνεία της κάθε *λεξικής μονάδας* (word token), ακολουθώντας τη *σωματοκειμενικά καθοδηγούμενη ποσοτικοποίηση* (corpus-driven quantification), και την εκ του σύνεγγυς ανάγνωση-ερμηνεία του κάθε *λεξικού τύπου* (word type) –κυρίως μέσω των σημασιολογικών επιπέδων του– με τη χρήση συγκεκριμένου, ακολουθώντας την *κειμενικά καθοδηγούμενη ποσοτικοποίηση* (discourse-driven quantification). Με τον τρόπο αυτό, πρόκειται να αναδειχθούν με σαφήνεια οι σημασιολογικές και πραγματολογικές πτυχές της χρήσης της λέξης «ελευθερία» (και των παραγώγων της) στο καζαντζακικό σώμα κειμένου, οι οποίες δύνανται να συνεισφέρουν εποικοδομητικά στις ευρύτερες μελέτες για τη ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη με ακαδημαϊκούς, εκπαιδευτικούς και ευρύτερα αναγνωστικούς σκοπούς.

Communication individuelle

Mavie Norha **NKEKET NDABIZA**, Université Marien NGouabi, Brazzaville, République du Congo

Les constructions du relatif en mbomba, bantu c40, en usage au Congo Brazzaville

En s'appuyant sur les analyses de Nsuka Nkutsi (1982 : 48), il ressort qu'aucune langue de la zone C ne recourt au connectif dans les constructions relatives. Concernant son emploi, l'auteur souligne que : "comme forme servant à introduire les relatifs, le connectif a une répartition relativement faible (...) si on la compare au nombre total des langues sur lesquelles repose notre travail et à celui des attestations du démonstratif et du référent." Ainsi, de tous les travaux des langues de la zone C traitant du relatif (approfondies ou non), le *mbomba* fait exception et représente, à ce jour, une particularité de cette zone en usant du connectif comme morphème du relatif.

Cette étude se construit autour des questions suivantes :

- quels types de construction relative pour le mbomba ?
- quelles en sont les structures ?

À partir d'un corpus phrastique obtenu auprès des locuteurs natifs lors des manifestations diverses (cérémonies), la construction relative, en *mbomba* peut avoir deux structures, selon que l'antécédent est un sujet (relatif subjectif) ou qu'il est un objet (relatif objectif). La construction relative en *mbomba* ne se fait jamais sans relateur "**nó**". En d'autres termes, "**nó**" devient un morphème dépendant dans les constructions relatives en *mbomba*. Ce morphème du relatif porte toujours un ton haut. Notre objectif est d'étudier comment se manifeste les constructions relatives dans ce parler.

Références bibliographiques

- Dubois, J. et al. (2012). *Le Dictionnaire de Linguistique et des Sciences du Langage*, Paris, Larousse, 2ème édition.
- Guérois, R. & Creissels, D. (2020). The relative verb forms of Cuwabo (Bantu P34) as contextually oriented participles. *Linguistics*, 58 (2), pp.463-491. (10.1515/ling-2020-0046). (hal-03101476)
- Nsuka Nkutsi, F. (1982). *Les structures fondamentales du relatif dans les langues bantoues* (Vol. N°107). Tervuren : Musée Royale de l'Afrique Centrale.
- Van de Velde, M. (2018). *Why relative verbs agree with their head noun in many bantu languages*. Paris, SWL VIII.
- Van De Velde, M. (2019). *Les expressions nominales dans les langues bantu*, Mémoire de synthèse présenté en vue de l'habilitation à diriger des recherches, Université Lumière Lyon 2.

THÈME 2

Aylin **PAMUKSAÇ**, PhD researcher, Université de Neuchâtel, Suisse

Différencier ou rassembler les verbes modaux du français : étude statistique des ressemblances et divergences de *pouvoir*, *devoir*, *falloir* et *vouloir*

Notre contribution a pour but de comparer quatre verbes modaux du français, soit *pouvoir*, *devoir*, *falloir* et *vouloir*. Ces verbes partagent des caractéristiques communes, notamment sémantiques, car ils peuvent exprimer les modalités déontiques (1) et épistémiques (2) :

1. *Peux-tu ranger ta chambre ? / Tu dois ranger ta chambre / Il faut ranger ta chambre / Je veux que tu ranges ta chambre.*

2. *Il se peut qu'il soit bête pour croire que la terre est plate. / Il doit être bête pour croire que la terre est plate. / Il faut être bête pour croire que la terre est plate. / Il veut pleuvoir ce soir.*

Malgré ces points communs, ces verbes semblent également présenter des singularités. Ainsi, il est communément attesté que chacun de ces verbes possède un noyau sémantique propre : la possibilité pour *pouvoir* (de Saussure 2014), la nécessité pour *devoir* (Vetters & Barbet 2006), la contrainte pour *falloir* (Caron & Caron-Pargue 2003) ou encore l'intention pour *vouloir* (Condoravdi & Lauer 2016).

Dans cette étude, nous saisissons les ressemblances et divergences entre les verbes modaux à l'aide d'outils statistiques. Pour cela, nous examinerons les propriétés combinatoires de ces verbes avec leurs complémentations verbales sous forme de verbe à l'infinitif ainsi qu'avec leurs sujets nominaux, Ce type constructions n'a été que rarement investigué pour faire ressortir les similarités ou disparités entre les verbes modaux.

Nos premiers résultats ont permis de faire ressortir des similarités qui n'ont pas encore été relevées par les recherches qualitatives. En effet, *pouvoir* et *devoir* sont souvent comparés (Barbet 2012, 2015 ; Busquets & Denis 2001 ; Sueur 1977, 1979 ; Vetters 2004, 2012) mais il s'avère que *pouvoir* ressemble davantage à *falloir*. Ainsi, ces deux verbes cooccurrents plus fréquemment avec des verbes de communication (*dire...*) ou psychologiques (*penser...*) alors que *devoir* et *vouloir* sont plus souvent associés à des verbes d'union/réunion (*lier, séparer...*).

Pour les noms en position de sujet, il est étonnant de relever que le sème d'intentionnalité de *vouloir* n'est pas perceptible à travers ses cooccurrents spécifiques. *Vouloir* possède davantage de noms « événement » que « animé » en position sujet dans les trois corpus que nous avons étudiés, ce qui n'est pas le cas des autres verbes qui ont des sujets plus diversifiés.

Ces recherches quantitatives permettent ainsi de souligner des différences, similarités voire même unicités de ces verbes qui n'ont pas encore été relevées par les études qualitatives.

Bibliographie

- Barbet, C. (2012). Devoir et pouvoir, des marqueurs modaux ou évidentiels? *Langue française*, 1, 49-63.
- Barbet, C. (2015). L'évolution sémantique des verbes modaux: hypothèses à partir des emplois de devoir et pouvoir en français moderne et médiéval. *Journal of French Language Studies*, 25 (2), 213-237. <https://doi.org/10.1017/S0959269515000113>
- Busquets, J. & Denis, P. (2001). L'ellipse modale en français: le cas de devoir et pouvoir. *Cahiers de grammaire* (26), 55-74.
- Caron, J. & Caron-Pargue, J. (2003). A multidimensional analysis of French modal verbs *pouvoir*, *devoir* and *falloir*. In F. H. van Eemeren, C. A. Willard, & F. Snoeck Henkemans (Ed.) *Proceedings of the Fifth Conference of the International Society for the Study of Argumentation*, Amsterdam.
- Condoravdi, C. & Lauer, S. (2016). Anankastic conditionals are just conditionals. *Semantics and Pragmatics*, 9, 1-69, Article 8. <https://doi.org/10.3765/sp.9.8>

- de Saussure, L. (2014). Verbes modaux et enrichissement pragmatique. *Langages*, 193 (1), 113-126.
<https://doi.org/10.3917/lang.193.0113>
- Sueur, J.-P. (1977). À propos des restrictions de sélection : les infinitifs devoir et pouvoir. *Linguisticae investigaciones*, 1 (2), 375-409.
- Sueur, J.-P. (1979). Une analyse sémantique des verbes devoir et pouvoir. *Français (Le) Moderne Paris*, 47 (2), 97-120.
- Vetters, C. (2004). Les verbes modaux pouvoir et devoir en français. *Revue belge de philologie et d'histoire*, 82 (3), 657-671. <https://doi.org/doi:10.3406/rbph.2004.4851>
- Vetters, C. & Barbet, C. (2006). Les emplois temporels des verbes modaux en français : le cas de devoir. *Cahiers de praxématique*, 47, 191-214.

Communication individuelle - Ανεξάρτητη ανακοίνωση

Όλγα ΠΑΤΕΡΑΚΗ-ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο & Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Οι συμφράσεις ως στοιχείο συνοχής προφορικού/γραπτού κειμένου

Στην παρούσα ανακοίνωση θα μας απασχολήσουν οι συμφράσεις (collocations) ως στοιχείο της συνοχής, κυρίως, και κατ' επέκταση της συνεκτικότητας του προφορικού/γραπτού κειμένου. Με τον όρο συμφράσεις (collocations) εννοούμε φράσεις που χρησιμοποιούνται πέρα από την καθιερωμένη/κοινή γλώσσα, για εμφαιτικούς σκοπούς. Οι εκφράσεις αυτές έχουν ιδιαίτερη χρήση, δεν μπορούμε να τις προβλέψουμε και δεν έχουν αναλυθεί συστηματικά από γλωσσολόγους. Στις συμφράσεις περιλαμβάνονται παροιμίες, κοινότυπες και τυποποιημένες εκφράσεις (ομοιότητες/διαφορές), αρχές-αξιώματα, «σλόγκαν», συνηθισμένες φράσεις της καθημερινότητας.

Η προβληματική εστιάζεται στο:

- αν η σύμφραση αποτελεί στοιχείο συνοχής σε ένα γραπτό/προφορικό κείμενο,
- αν έχει λειτουργικό ρόλο και, αν ναι, ποιος είναι αυτός,
- ποια είναι η κοινωνιολογική διάσταση που προσδίδουν οι συμφράσεις σε ένα κείμενο.

Στόχος μας είναι να απαντήσουμε στα παραπάνω ερωτήματα μέσω της ΚΑΛ (Κριτική Ανάλυση Λόγου) εξετάζοντας τη σημασία (σημαντική ή όχι) του περιεχομένου της σύμφρασης, καθώς και τη θέση της και το ρόλο της τελευταίας σε προτασιακό και κειμενικό σύνολο, μέσα από επιλεγμένα κειμενικά είδη του προφορικού και γραπτού λόγου.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Anscombe, J.-C. (2008). « Les formes sentencieuses : peut-on traduire la sagesse populaire ? ». *Meta*, vol. 53, n° 2, p. 253-268 [<https://www.erudit.org/fr/revues/meta/auteurs/>].
- Dubreuil, E. (2008). « Collocations : définitions et problématiques ». *Texte !*, vol. XIII, no 1 [<http://www.revue-texto.net/>].
- Gross, M. (1982). « Une classification des phrases "figées" du français ». *Revue québécoise de linguistique*, Volume 11, numéro 2, 1982, p. 151-185 [<http://www.erudit.org/revue/rql/1982/v11/n2/602492ar.html?vue=resume>].
- Grossmann, F. & A. Tutin. (2003) (eds.). *Les Collocations. Analyse et traitement* [<http://www.rfla-journal.org/collection-trla.html>].

Communication individuelle - Ανεξάρτητη ανακοίνωση

Χαρά ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΥ, Υποψήφια Δρ., Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου & Στάθης ΣΕΛΙΜΗΣ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Οι παρεμβολές ήχων στον ελληνικό παιδικό λόγο: Δεδομένα από τρίχρονα

Οι παρεμβολές ήχων ή, αλλιώς, γεμίσματα/αναστολές (sound interjections/fillers/filled pauses) συγκαταλέγονται στις αποκαλούμενες δυσροές (disfluencies) της ομιλίας. Πρόκειται για μη λεξικά στοιχεία, όπως *εε*, *εμ*, που εμφανίζονται σε όλες τις γλώσσες, δεν είναι συστατικά της συντακτικής δομής και είναι κενά αναφορικής σημασίας. Συνήθως θεωρούνται συμπτώματα δυσκολιών στον σχεδιασμό της ομιλίας, π.χ. ως προς την ανάκληση ή επιλογή της κατάλληλης λέξης (Clark & Fox Tree, 2002). Επιπλέον, συμπεριφέρονται ως πραγματολογικά μόρια, επιτελούν δηλαδή επικοινωνιακές/συνομιλιακές λειτουργίες ήδη σε μικρές ηλικίες (Casillas, 2014, Hudson Kam & Edwards, 2008). Λαμβάνοντας υπόψη την απουσία σχετικών δεδομένων για παιδιά που αποκτούν

την ελληνική, μελετήσαμε το προφίλ των παρεμβολών σε ημιδομημένες συνομιλίες 15 τριχρονων τυπικής ανάπτυξης. Τα τριχρονα χρησιμοποιούν ήδη τέσσερις παρεμβολές, *ε, μ, εμ, α*, κάποιες παρατεταμένα (*ε; μ; εμ; ε:μ*), με την *ε/ε:* να κυριαρχεί (βλ. Horváth, 2010). Εντοπίζονται δε: 1) μετά από ερώτηση (*-Τι άλλο έχετε; -Ε:μ έχουμε και αστεράκια*), 2) εντός εκφωνήματος (*Και μ ο μπαμπάς μου έχει κάποιο βαρύ πολύ βαρύ σκάκι*), 3) μεταξύ εκφωνημάτων (*Ο παππούς είναι κάτω και η γιαγιά είναι κάτω. Ε ο Ρούντολφ είναι πάνω*), 4) στο τέλος ημιτελούς εκφωνήματος που ακολουθείται από αλλαγή σκέψης (*Το Πάσχα θα πάμε στο χωριό να... ε: ... Θα πάμε την άνοιξη*), 5) μετά από σχόλιο (*-Πάρα πολύ ωραία. -Ε στα αγγλικά τη λέμε φουσαρμόνικα*) ή 6) επιφώνημα θαυμασμού της συνομιλήτριας (*-Ω! -Ε και φοράνε κράνος*), 7) στην αρχή ασυναφούς απάντησης (*-Τι άλλο παίζετε; -Ε: έχω δει κι εγώ τέτοια λουλούδια*). Πιο συχνά, ως επί το πλείστον οι *ε/ε:*, παρατηρούνται στις θέσεις (1) και (2), σε ποσοστό 68 και 25% αντίστοιχα, με τις δεύτερες να έχουν τη μεγαλύτερη διάρκεια όλων. Των παρατεταμένων παρεμβολών προηγούνται μεγαλύτερες παύσεις απ' ό,τι των μη παρατεταμένων (βλ. Horváth, 2010), στοιχείο που υποδηλώνει ότι ίσως επιδιώκεται να κερδηθεί επιπλέον χρόνος για την ολοκλήρωση της γλωσσικής επεξεργασίας. Με ζητήματα γνωσιακής φύσης φαίνεται να συνδέονται και οι θέσεις (1)-(4): εισάγοντας μια παρεμβολή, το παιδί μοιάζει να θέλει να κερδίσει χρόνο έως ότου αποκατασταθεί το πρόβλημα χωρίς να εγκαταλείψει το συνομιλιακό βήμα. Αντιθέτως, οι θέσεις (5) και (6) σηματοδοτούν ότι αποκτά τον έλεγχο της συνομιλίας ενώ ετοιμάζει την επόμενη συνεισφορά. Στην περίπτωση (7) ετοιμάζεται να απαντήσει κάτι χωρίς να συντονίζεται με την ερώτηση, επιχειρώντας να προλάβει μια πιθανή αρνητική αξιολόγηση. Η άμεση προοπτική της έρευνας είναι οι παρεμβολές ήχων να μελετηθούν σε περισσότερες ηλικίες και σε άλλο είδος λόγου (αφήγηση) με στόχο να καταγραφεί και να εξηγηθεί πληρέστερα η παραμελημένη αυτή συνιστώσα της γλωσσικής ανάπτυξης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Casillas, M. (2014). Turn-taking. In D. Matthews (Ed.), *Pragmatic Development in First Language Acquisition* (pp. 53–70). Amsterdam: John Benjamins.
- Clark, H. H. & Fox Tree, J. E. (2002). Using *uh* and *um* in spontaneous speaking. *Cognition*, 84(1), 73–111.
- Hudson Kam, C. L. & Edwards, N. A. (2008). The use of *uh* and *um* by 3- and 4-year old native English-speaking children: Not quite right but not completely wrong. *First Language*, 28, 313–327.
- Horváth, V. (2010). Filled pauses in Hungarian: Their phonetic form and function. *Acta Linguistica Hungarica*, 57(2-3), 288–306.

Communication individuelle - Ανεξάρτητη ανακοίνωση

Nicole PRADALIER, Chercheuse associée au LERASS de Toulouse Jean Jaurès, France

Exploitation pédagogique d'un corpus ludique en français

La pédagogie par le jeu peut s'exercer à tous les étages de l'âge.

Les mises en scène du personnage de Popeline par sa créatrice Christiane David-Geuna offrent un corpus de 40 plans et nous donnent une occasion de mettre en pratique cette pédagogie.

Je propose une construction de séances autour des trois temps : observation, déduction et mise en pratique grâce aux allers-retours image-texte. Ceux-ci nous permettront d'aborder plusieurs figures de rhétorique, jeux de mots et structures grammaticales, parmi lesquelles nous trouvons l'homonymie, la synonymie, les sens propre et figuré, l'anagramme, l'acrostiche, le paradoxe, l'accord grammatical épïcène, etc.

Pour ce qui est des âges, c'est la caractéristique du corpus lui-même qui nous dirige. Considérant qu'une enfant veille en chaque personne, c'est à elle que nous nous adressons, en résonance avec Popeline.

Ainsi, la seule nécessité est de connaître la langue française et d'avoir la maturité suffisante pour entrer dans les subtilités du sens.

Notre but final étant d'introduire la possibilité de traduction dans une autre langue, un public multilingue est un public idéal.

THÈME 1

Chryssa **SIDERI**, Doctorante, Université du Péloponnèse, Grèce

Les fonctions spécifiques en grec moderne

Le traitement de la "fonction objet" étant intimement lié à celui de la transitivité soulève bon nombre de questions. La transitivité constitue le carrefour entre la syntaxe et la sémantique. Cela implique que nous quittons la construction la plus simple à déterminant unique pour aborder l'analyse des constructions plus complexes. Un point très délicat, auquel il faudrait faire attention est celui des "fonctions spécifiques". La transitivité n'est pas seulement liée à l'objet, elle concerne l'ensemble des fonctions spécifiques. Il se pose donc les questions suivantes qui méritent d'être examinées de près.

- a) Quelles sont les limites entre la zone dite "spécifique" et la zone "non-spécifique"?
- b) Y a-t-il des critères bien nets, cohérents, sur lesquels nous pourrions nous appuyer pour identifier les fonctions en question ?

Tenant ainsi compte des questions ci-dessus, nous avons voulu procéder à l'étude des "fonctions spécifiques" en grec moderne. D'après nous, la première étape avant d'essayer de définir la "fonction objet", est celle de son identification. Il serait inconcevable de procéder à un traitement de la fonction objet sans avoir d'abord examiné les cas ambigus et sans avoir établi des critères nets, cohérents, qui nous permettraient de la reconnaître. Une première question qui pourrait se poser est si l'accusatif est exclusivement réservé à l'indication de la "fonction objet". Dans ce cas, l'identification de l'objet ne poserait aucun problème. Mais du fait qu'il existe de nombreux nominaux recevant la marque de l'accusatif sans pourtant faire partie de la "spécificité" du verbe, les risques de confusion sont importants. Les cas dans lesquels nous hésitons à identifier les accusatifs sont les suivants :

- 1er cas : il porte sur la difficulté de distinguer le nom qui assume la "fonction objet" des monèmes ou syntagmes autonomes de temps, d'évaluation, de lieu.
- 2e cas : il porte sur la difficulté de distinguer l'objet de son attribut.

Les critères sur lesquels nous nous sommes appuyée afin d'identifier l'objet sont classés suivant le degré de leur adéquation : 1er critère : la pronominalisation ; 2e critère : la thématization ; 3e critère : la coordination ; 4e critère : la mise au passif.

Communication individuelle

Adriana **STOICHIȚOIU ICHIM**, Université de Bucarest, Roumanie

L'intégration des anglicismes verbaux en roumain et en français

Le but de notre communication sera d'analyser en synchronie le processus d'hybridation lexicale par lequel des lexies d'origine anglaise font naître des verbes selon le schéma dérivationnel « base allogène + suffixe indigène (roumain ou français) ». Pour ce faire, nous nous appuyerons sur un corpus d'environ 150 verbes pour chaque langue, extraits pendant la dernière décennie de la presse écrite et électronique, des sites et blogs sur Internet et des dictionnaires de référence.

La première partie de notre étude portera sur les mécanismes dérivationnels réguliers et productifs qui servent à former des verbes par l'adjonction d'un suffixe roumain (-a, -i, -iza, -ui) ou français (-er, -iser)

- à un verbe anglais : roum. *a clona, a chatui, a customiza, a downloada, a surfa, a tăgui, a upgrada*;
fr. *cloner, chatter, customiser, downloader, surfer, taguer, upgrader*;

- à une base nominale d'origine anglaise: fr. *bloguer* < *blog*, roum. *blogări* < *blogger*, roum. *a boldui* < *bold*, roum. *a gugăli*, fr. *googliser* < *Google*, roum. *a kilări* < *killer*.

Par rapport au français, l'assimilation des verbes anglais en roumain est moins régulière sur le plan morphologique et plus diversifiée par l'existence des variantes suffixales et graphiques (*a bloga, a blogui, a blogări; a clicka, a clica, a clickui, a clicăi*). Citons aussi l'usage en roumain de nombreuses locutions hybrides comme *a da* « donner » *block, click, follow, like, tweet*.

Dans un deuxième temps, nous mettrons en évidence des évolutions sémantiques enregistrées dans les deux langues d'accueil : la réduction de la polysémie et la spécialisation sémantique des verbes anglais (*to chat, to follow, to like, to scroll*) associés principalement aux domaines de l'informatique et des réseaux sociaux ou l'extension métaphorique des verbes tels *to ban, to boost, to clone, to surf, to upgrade*.

Dans la partie finale de la communication, nous tenterons une approche pragmatylistique visant premièrement les motivations objectives et subjectives qui expliquent l'apparition des verbes hybrides (« nécessaires » ou « de luxe ») et deuxièmement, leur fonctionnement discursif dans certaines technolectes ou jargons, dans les médias ainsi que dans le langage courant, familier ou branché.

Références

- Avram, M. (1993). « La créativité et l'hospitalité du roumain ». *Revue roumaine de linguistique*, n° 1-3, p. 23-26.
- Constantinescu, I. et al. (2002). "Romanian". In Görlach, M. (éd.). *English in Europe*. Oxford, Oxford University Press, p. 170-194.
- Dimitrescu, F. (ed.). (2013). *Dicționar de cuvinte recente*. București, Logos.
- Kortas, J. (2009). « Les hybrides lexicaux en français contemporain : délimitation du concept ». *Meta*, n° 3, p. 533-550.
- Stoichitoiu Ichim, A. (2006). *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*. București, Editura Universității din București.
- Stoichitoiu Ichim, A. (2018). « Formații sufixale "hibride" în DCR₃ ». In *Studii romanice. Omagiu profesorilor Florica Dimitrescu și Alexandru Niculescu*, vol. II. București, Editura Universității din București, p. 865-871.
- Zayed, A. (2021). « Les emprunts verbaux du français à l'anglais : une analyse sémantique ». *Travaux de linguistique*, n° 2, p. 115-145.

THÈME 2

Yu **SUN**, étudiant M1, Sorbonne Université, France

La grammaticalisation de l'expression modale 要 yào en mandarin

La communication portera sur l'étude du monème 要 yào en mandarin standard, qui connaît une interprétation polysémique. Après une brève introduction sur les modalités, nous discuterons des questions suivantes : à quelle classe syntaxique ce monème appartient-il en synchronie dynamique, est-il un monème de TAM ou un auxiliaire ? Quelle est sa valeur ? Pour le décrire avec précision en synchronie dynamique, nous nous intéresserons à plusieurs axes : 1) son comportement syntaxique ainsi que son axiologie, 2) son ou ses sens d'origine en chinois médiéval et son évolution jusqu'à l'étape actuelle, ainsi que les explications du changement linguistique et 3) la question théorique sur la notion d'*auxiliaire*.

Références bibliographiques

- Clairis, C. (2005). *Vers une linguistique inachevée*. Peeters.
- Costaouec, D. & Guérin, F. (2008). *Syntaxe fonctionnelle : théories et exercices*. Presses Universitaires de Rennes.
- Heine, B. (1997). *Auxiliaries: Cognitive Forces and Grammaticalization*. Oxford University Press.
- Hopper, P. & Traugott, E. C. (1993). *Grammaticalization*. Cambridge University Press.
- Lehmann, C. (1982/2002). *Thoughts on Grammaticalization*. Vol. I. Institut für Sprachwissenschaft der Universität.
- Marchello-Nizia, C. (2009). *Grammaticalisation et changement linguistique*. De Boeck.

THÈME 2

Song **TAN**, Daxingwang **PENG**, Doctorants, Université Paris-Cité, France

L'évolution du verbe de perception 听 "écouter" en dialecte de Cenchuan appartenant à la langue xiang en Chine

Le dialecte de Cenchuan (en chinois 岑川 cēnchuān) est un dialecte sinitique qui appartient à la langue xiang, il est parlé dans la province du Hunan située au centre sud de la Chine. Dans ce dialecte, le verbe sensitif 听 [tʰin²¹⁵] « écouter » est souvent employé dans la construction causative Actant1 (causateur) + 听 [tʰin²¹⁵] + Actant2 (causataire) + Vresultatif, 听 [tʰin²¹⁵] joue alors le rôle du verbe causatif en exprimant la causalité, ex. (1) :

- (1) [n⁵² tʰin²¹⁵ la³³ sa⁵²]
 2SG V. causatif 3SG jouer
 « Laisse-le jouer »

Comment 听 [tʰin²¹⁵] « écouter » a-t-il évolué en verbe causatif dans le dialecte de Cenchuan? Pour répondre à cette question, nous allons apporter une analyse de 听 [tʰin²¹⁵] aux niveaux

sémantique et syntaxique ; ensuite, en nous référant à d'autres langues sinitiques ainsi qu'au chinois classique, nous essayons d'expliquer pourquoi un verbe sensitif peut-il être utilisé comme un verbe causatif ; à la fin, nous proposons un schéma de développement de 听 [tʰin²¹⁵] avec ses différentes valeurs sémantiques :

听 [tʰin²¹⁵] « écouter » > 听 [tʰin²¹⁵] « obéir » > 听 [tʰin²¹⁵] « laisser » > 听 [tʰin²¹⁵] causatif

Les exemples qui vont être présentés au colloque ont été recueillis lors de nos enquêtes de terrain effectué à Cenchuan en 2018 et 2019.

Références bibliographiques

Heine, B. (2002). On the role of context in grammaticalization. *New Reflections on Grammaticalization*. Ed. by I. Wischer and G. Diewald. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, pp. 83-102.

Kuteva, T. et al. (2019). *World Lexicon of Grammaticalization (2nd Edition)*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wu, Q. 2017. “听”的系统考察 « Recherche sur 'Ting' ». Changsha: Normal University of Hunan.

THÈME 3

Κυριακούλα **ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ**, Πανεπιστήμιο Πατρών, Αργύρης **ΑΡΧΑΚΗΣ**, Πανεπιστήμιο Πατρών, Ράνια **ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ**, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Βάσια **ΤΣΑΜΗ**, Πανεπιστήμιο Πατρών

Διαμορφώνοντας μια εργαλειοθήκη ανίχνευσης του ρατσισμού σε ένα σώμα ελληνικών αντιρατσιστικών κειμένων

Οι μεταναστευτικές και προσφυγικές αφίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο κατά τα έτη 2015-2017 οδήγησαν στην ανάδυση ποικίλων στάσεων και πρακτικών εκ μέρους των ευρωπαϊκών κρατών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από αλληλεγγύη έως και ξενοφοβία. Έτσι, παράλληλα με τον ρατσιστικό λόγο, τέθηκαν σε κυκλοφορία πλήθος αντιρατσιστικών κειμένων με θέμα το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα, τα οποία στοχεύουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού. Στο πλαίσιο αυτό, επιδίωξή μας είναι να αναδείξουμε ότι οι ρατσιστικές αντιλήψεις για μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς δεν καλλιεργούνται μόνο μέσα από τον λόγο μίσους, ο οποίος δαιμονοποιεί αποκάλυπτα τους πληθυσμούς αυτούς, αλλά και μέσα από τον φαινομενικά αντιρατσιστικό λόγο, ο οποίος, ενώ προσβλέπει στην καταγγελία των ρατσιστικών πρακτικών, καταλήγει να συγκαλύπτει και να αναπαράγει ανισότητες. Από αυτή τη συνύπαρξη ρατσιστικών και αντιρατσιστικών θέσεων στα ίδια (περι)κείμενα προκύπτει ένα νέο είδος αμφίσημου ρατσισμού, ο *ρευστός ρατσισμός* (Weaver 2016: 63-64).

Στη μελέτη αυτή παρουσιάζουμε μία εργαλειοθήκη, η οποία περιλαμβάνει ένα σύνολο εργαλείων ανίχνευσης του ρατσισμού σε αντιρατσιστικά κείμενα. Η δημιουργία της εργαλειοθήκης προέκυψε από την κριτική επεξεργασία του πρώτου ψηφιακού σώματος ελληνικών αντιρατσιστικών κειμένων για μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς. Πιο συγκεκριμένα, το σώμα που διαμορφώσαμε περιλαμβάνει 830 αντιρατσιστικά κείμενα ή κειμενικά αποσπάσματα, η συλλογή των οποίων βασίστηκε σε συγκεκριμένα κριτήρια, όπως η δημόσια, ελεύθερη πρόσβαση στα κείμενα, η χρονική περίοδος δημοσίευσης των κειμένων, η κατοχύρωση της αντιρατσιστικότητας των κειμένων και η συνάφειά τους με το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα. Πρόκειται για θεσμικά ή/και μιντιακά κείμενα, τα οποία προέρχονται από 41 διαφορετικές πηγές, αριθμούν 501.744 χιλιάδες λέξεις και έχουν συνταχθεί από πολυάριθμους/ες συγγραφείς. Σύμφωνα με την κριτική ανάλυση ενδεικτικών κειμένων του σώματος, οι ρατσιστικές θέσεις και απόψεις εμφολωθούν στα αντιρατσιστικά κείμενα μέσω δύο βασικών οδών: της *διάκρισης* και της *αφομοίωσης* και, ειδικότερα, μέσω 3 υποκατηγοριών *διάκρισης* και 2 υποκατηγοριών *αφομοίωσης*. Ως εκ τούτου, η εργαλειοθήκη περιλαμβάνει 5 εργαλεία για τον εντοπισμό των 5 υποκατηγοριών ρατσισμού. Κάθε εργαλείο αποτελεί μια ερώτηση για την ανίχνευση ρατσιστικών θέσεων σε αντιρατσιστικά κείμενα, η οποία καλεί τον/την αναγνώστη/τρια να κοιτάξει προσεκτικά τα γλωσσικά μέσα (ανα)παραγωγής ρατσιστικών νοημάτων.

Η λειτουργικότητα των εργαλείων/ερωτήσεων αναδείχθηκε στην εφαρμογή τους σε κάθε κείμενο του σώματος. Βάσει της εφαρμογής αυτής, ανιχνεύτηκε ποιες υποκατηγορίες ρατσισμού εντοπίζονται σε κάθε κείμενο ή ποια κείμενα είναι αμιγώς αντιρατσιστικά. Στο πλαίσιο αυτό, τα κείμενα επισημειώθηκαν ως προς τις πληροφορίες που προσδιορίζουν τη ρατσιστικότητα τους. Από τη διαδικασία αυτή προέκυψε ότι το σώμα των 830 αντιρατσιστικών κειμένων διακρίνεται σε δύο υπο-σώματα: *ένα υπο-σώμα 814 κειμένων ρευστού ρατσισμού*, δηλαδή ένα υποσύνολο κειμένων

στα οποία ανιχνεύτηκαν υποκατηγορίες ρατσισμού, και ένα υπο-σώμα 16 αμιγώς αντιρατσιστικών κειμένων, δηλαδή ένα υποσύνολο κειμένων στα οποία δεν ανιχνεύτηκαν υποκατηγορίες ρατσισμού.

Η εργαλειοθήκη και το επισημειωμένο σώμα ελληνικών αντιρατσιστικών κειμένων βρίσκονται καταχωρημένα σε μια ψηφιακή βάση δεδομένων, η οποία σε επιστημονικό επίπεδο επιχειρεί τη λεγόμενη Ανοικτή Επιστήμη (Open Science), ενώ σε κοινωνικό επίπεδο την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα ρατσισμού και ρευστού ρατσισμού.

Βιβλιογραφία

Weaver, S. (2016). *The Rhetoric of Racist Humour: US, UK and Global Race Joking*. London: Routledge.

Communication individuelle - Ανεξάρτητη ανακοίνωση

Ειρήνη **ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗ**, Δρ., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η κριτική αντιπαράθεση σε μαθητικούς Αγώνες Λόγου

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι η καταγραφή και αποτίμηση του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται η επιχειρηματολογική αντιπαράθεση σε έναν μαθητικό Αγώνα Λόγου (debate).

Η αντιπαράθεση μελετάται ως προς την αλληλεπίδραση των ομιλητών/-τριών, βάσει των ερωτήσεων που διατυπώνονται κατά την εξέλιξη ενός Αγώνα από τους ομιλητές/-τριες της κάθε ομάδας προς την αντίπαλη ομάδα και βάσει των απαντήσεων που δίνονται σε αυτές τις ερωτήσεις. Οι ακολουθίες ερωτήσεων-απαντήσεων μελετώνται στα απομαγνητοφωνημένα κείμενα πέντε σχολικών Αγώνων Λόγου (μεταξύ μαθητών και μαθητριών ηλικίας περίπου 15-17 ετών). Συγκεκριμένα εξετάζονται:

- (α) η συχνότητα διατύπωσης ερωτήσεων·
- (β) η κριτική λειτουργία/αξία των ερωτήσεων ως προς την αντίκρουση/αμφισβήτηση της αντίπαλης επιχειρηματολογίας·
- (γ) οι γλωσσικές επιλογές των ομιλητών/-τριών κατά την εισαγωγή των ερωτήσεων όσο και κατά τον χειρισμό των απαντήσεων·
- (δ) ο τρόπος οργάνωσης των απαντήσεων.

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι: α) να διαπιστωθεί αν κατά τον έλεγχο της αντίπαλης επιχειρηματολογίας οι ομιλητές/-τριες αξιοποιούν εμπειρικά κριτικές ερωτήσεις, όπως αυτές που διακρίνει η θεωρία της πραγματοδιαλεκτικής (pragma-dialectic theory) (van Eemeren & Grootendorst, 1984,1992, van Eemeren 2010, 2018), β) να διερευνηθεί αν -βάσει της μελέτης του συγκεκριμένου corpus- μπορεί να προταθεί μια κατηγοριοποίηση των ερωτήσεων ως μέσω κριτικού ελέγχου, η οποία να είναι: (α) συμβατή με τις κριτικές ερωτήσεις που διακρίνει η πραγματοδιαλεκτική θεωρία, (β) αξιοποιήσιμη εκπαιδευτικά κατά τη διδασκαλία του κριτικού λόγου.

THÈME 1

Maria **TSIGOU**, Université ionienne, Grèce

Des noms épiciques et des noms collectifs pour un langage neutre ou inclusif : étude comparative entre le grec et le français

Le langage neutre gagne de plus en plus de terrain dans un discours, oral ou écrit, qui se veut inclusif. Les noms épiciques et les noms collectifs font partie des moyens offerts par bon nombre de langues pour y arriver, puisqu'ils font référence à des entités humaines sans en préciser le sexe. Or, une enquête que j'ai entreprise à ce sujet montre que les langues peuvent diverger énormément par rapport aux épiciques et aux collectifs qui sont à la disposition de leurs locuteurs et ce à plusieurs niveaux : lexical, morphologique, sémantique, pragmatique et stylistique. Cela posera certainement un problème majeur dans toute rédaction inclusive, et spécialement en traduction. Car, il arrive souvent qu'en traduction, il n'existe pas d'équivalences exactes entre les épiciques et les collectifs de deux langues et même lorsqu'il y en a, les unités utilisées peuvent avoir un sens ou une connotation différente. Dans le cadre de la présente communication, je vais illustrer le rôle des noms épiciques et des noms collectifs dans le cas d'un langage inclusif en comparant deux langues : le grec et le français, puis je soulèverai quelques problèmes qui surgissent lors de leur traduction. Enfin,

référence sera faite aux limites d'usage des noms épicènes et des noms collectifs pour des raisons socio-culturelles ; il sera également question des conséquences d'un discours où abondent les noms épicènes ou collectifs ce qui peut avoir une influence importante sur notre manière de voir le monde. Mon objectif est d'aider les apprentis traducteurs FR-GR à mieux cerner toutes les dimensions, pratiques et théoriques, d'un langage neutre ou inclusif réalisé à l'aide de ces unités, avant de décider de l'adopter.

THÈME 1

Henriette **WALTER**, Université Rennes-II, France

Le grec, au cœur des langues de l'Europe

Si l'on cherche à évaluer l'importance relative des langues qui ont fait l'Europe, celle qui doit occuper la première place est incontestablement la langue grecque, et cela au moins pour trois raisons :

- l'alphabet, car c'est l'alphabet grec (lui-même une adaptation de l'alphabet phénicien), qui est à l'origine de notre alphabet latin (en passant par l'étrusque)
- les œuvres littéraires, la philosophie et les sciences venues de Grèce, car elles ont été des moteurs incontournables de la vie culturelle en Europe ;
- enfin, et surtout, parce que des lexèmes grecs en grand nombre ont réussi, par exemple en français, le tour de force de se grammaticaliser, jusqu'à jouer le rôle de **préfixes** ou de **suffixes** devenus familiers.

Ainsi, les pseudo-**préfixes**

démo- "peuple" dans *démocratie* ou *démographie*, " ;

biblio- "livre", dans *bibliothèque* (gr **biblios** "livre" + **thêkê** "dépôt") ; *bibliophile* "amateur de livres (gr. **philein** "aimer")

hippo-, sur le nom grec du cheval (**hippos**) dans *hippodrome*, *hippopotame* ,

hippocampe, mais aussi dans le prénom *Philippe* ...

Les pseudo-suffixes ne sont pas moins productifs. Par exemple *-logie* (gr. **logia** "science, connaissance" a pu servir à former de multiples noms de disciplines : *zoologie* "science des animaux", *mammalogie* "science des mammifères", *ornitologie* "science des oiseaux", *ichtyologie* "science des poissons".

Toutes ces racines grecques sont encore bien vivantes et facilement repérables de nos jours, non seulement en français, mais aussi dans le lexique de l'ensemble des langues de l'Europe

THÈME 3

Ning **WANG**, Université des langues étrangères de Beijing (BFSU), China

Le langage crypté sur les réseaux sociaux chinois

Ces dernières années, les réseaux sociaux deviennent de plus en plus populaires et les internautes qui s'y communiquent créent un langage décrypté. Ce langage, comme de nombreuses études l'ont montré, est un type de jargon cryptique qui fait généralement référence au langage créé et utilisé par des groupes sociaux pour faciliter la communication dans les milieux professionnels. Ce langage, par son caractère professionnel et secret et son usage spécifique, se distingue par conséquent de la langue quotidienne. Dans cette communication, je souhaite donner une nouvelle importance à ce phénomène à travers un nouveau corpus lexical tiré de Tiktok et de Weibo (équivalent de Twitter). Quelques caractéristiques ont été relevées.

1) La plupart des mots utilisés avec une haute fréquence sur les réseaux sociaux ne créent pas de néo-lexique. Ceux qui le créent sont surtout des mots anciens mais utilisés dans la vie quotidienne pour une nouvelle signification que les internautes leur prêtent. Par exemple, 凡尔赛 /fanəsaɪ/ « château de Versailles » désigne une personne qui démontre par inadvertance sa supériorité à autrui.

2) Le mélange de différentes langues rend la langue Internet difficile à lire. Mais en basant sur la cohérence phonétique des langues en question, nous accéderons plus facilement au sens des mots hybrides. Par exemple, 栓Q est une expression qui contient un morphème chinois 栓 « culasse » et une lettre Q. Celle-ci n'est pas intelligible à l'écrit. Mais en combinant la prononciation du 栓 /ʃuan/ et

Q, les deux morphèmes se prononcent comme *Thank you* en anglais. D'autres types sont à découvrir dans ce langage crypté.

Le langage crypté joue un rôle important dans l'enrichissement du vocabulaire chinois moderne. Les langues sont en constante évolution et ce n'est que par une étude plus détaillée basée sur un corpus dynamique que nous pourrions mieux les comprendre et contribuer à leur développement.

Références bibliographiques

- CASS, Institute of Linguistics. (2005). 中国社会科学院语言研究所词典编. 5th ed. 商务印书馆 Shangwu yinshuguan [The Commercial Press].
- Lin, G. (2002). 网络用语的类型及其特征 Wangluo yongyu de leixing jiqi tezheng [Caractéristiques et types des expressions d'Internet]. 修辞学习 *Xiuci xuexi* [Études rhétoriques] 109(01), 26-27.
- Liu, Y. (2012). 网络用语与隐语行话词汇特点的新阐释 Wangluo yongyu yu yinyuhanghua cihui tedian de xinchanshi [Nouvelles interprétations du jargon et des expressions d'Internet]. 文学教育 *Wenxue jiaoyu* [Literature Education] 206(01), 68-69.

THÈME 3

Γεωργία ΦΡΑΓΚΑΚΗ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Άρνηση και αξιολόγηση: Μια ανάλυση ρηματικών λεξικών συμπλεγμάτων με σώματα κειμένων

Οι καταφατικές δομές στη γλώσσα είναι συχνότερες από τις αρνητικές, σε σχέση εννέα προς μία κατά τους Halliday και James (1993), και κατ' επέκταση οι αρνητικές δομές θεωρούνται χαρακτηρισμένες. Στη μελέτη αυτή εστιάζουμε στα λεξικά συμπλέγματα, δηλαδή στις ακολουθίες λέξεων τις οποίες εντοπίζουμε με τη χρήση υπολογιστικών εργαλείων σε σώματα κειμένων (Γούτσος & Φραγκάκη 2015: 86 κ.εξ.), που περιλαμβάνουν ρήματα και άρνηση με το *δε(ν)*. Πιο συγκεκριμένα, μελετάμε τις πρώτες 300 ακολουθίες τριών έως πέντε λέξεων που περιλαμβάνουν το *δεν* ή το *δε* και ρήμα στο σώμα κειμένων Greek Web (elTenTen19) του Sketch Engine, μεγέθους περίπου 3 δισεκατομμυρίων δειγμάτων. Όπως φαίνεται από την κατηγοριοποίηση των ευρημάτων, τα συχνότερα ρηματικά λεξικά συμπλέγματα με άρνηση έχουν κυρίως τροπικές λειτουργίες, με τροπικά ρήματα, όπως *μπορεί*, *πρέπει*, *χρειάζεται*, και άλλες τροπικές εκφράσεις (πρβλ. *modal-like expressions*, Hunston 2011: 66 κ.εξ.) όπως *δεν είναι σε θέση να*, *δε βλέπω να*, *δεν υπάρχει περίπτωση να* (πρβλ. *λεξικά συμπλέγματα στάσης*, Φέρλας 2011). Επιπλέον, έχουν αξιολογικές λειτουργίες όπως στις δομές με επίθετα (π.χ. *δεν είναι τυχαίο*, Φραγκάκη 2010: 236-237, 329), αλλά και σε δομές με απρόσωπα ρήματα και αιτιατική όπως *δε με νοιάζει*, *δε με ενδιαφέρει* και σε δομές με ρήματα και συμπληρώματα όπως *δεν σταματά να*, *δε δίστασε να*, *δεν κατάφερε να*. Τέλος, μια ακόμα λειτουργία των μελετώμενων λεξικών συμπλεγμάτων φαίνεται να είναι η άρνηση του συσχετισμού δύο οντοτήτων όπως σε δομές *δεν έχει σχέση με*, *δεν έχει να κάνει με* κ.ά. Συνολικά, ακολουθώντας μια συμπεριληπτική προσέγγιση της αξιολόγησης κατά Hunston και Thompson (2000), η οποία θεωρεί και την τροπικότητα διάσταση της αξιολόγησης, τα ρηματικά λεξικά συμπλέγματα με άρνηση φαίνεται να συνδέονται μάλλον με την τοποθέτηση του ομιλητή/της ομιλήτριας απέναντι στα λεγόμενα παρά με το στενό λογικοπροτασιακό περιεχόμενο της πρότασης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γούτσος, Δ. & Φραγκάκη, Γ. (2015). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων*. Ηλεκτρονικό βιβλίο. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://hdl.handle.net/11419/1932>
- Halliday, M. A. K., & James, Z. L. (1993). A quantitative study of polarity and primary tense in the English finite clause. Στο J. Sinclair, M. Hoey, & G. Fox (επιμ.), *Techniques of description: Spoken and written discourse*. New York: Routledge, 32-66.
- Hunston, S. (2011). *Corpus Approaches to Evaluation: Phraseology and Evaluative Language*. London: Routledge.
- Hunston, S. & Thompson, G. (επιμ.) (2000). *Evaluation in Text. Authorial Stance and the Construction of Discourse*. Oxford: Oxford University Press.
- Φέρλας, Α.-Ε. (2011). *Ο προκατασκευασμένος λόγος στα ελληνικά και αγγλικά. Μια μελέτη βασισμένη σε σώματα κειμένων με προεκτάσεις στη διδασκαλία της γλώσσας*. Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Φραγκάκη, Γ. (2010). *Ο αξιολογικός ρόλος του επιθέτου και η χρήση του ως δείκτη ιδεολογίας: Μελέτη βασισμένη σε σώματα κειμένων δημοσιογραφικού λόγου*. Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

THÈME 2

Mengyang **YU**, Université du Zhejiang, China

Le mode en oroqen

L'oroqen est une langue en voie de disparition parlée par moins de 1 200 locuteurs qui s'installent de nos jours essentiellement dans le Nord-Est de Chine et dans la Sibérie orientale de Russie. Cette langue agglutinante fait partie de la branche septentrionale de la famille des langues toungouses et connaît des variations morphologiques relativement importantes. Le mode, issu de la tradition grammaticale occidentale, est polysémique selon les périodes et les courants. Dans cette communication, nous suivons la définition du fonctionnalisme d'André Martinet et essayerons de présenter ces modalités verbales qui « explicitent une prise de position du locuteur par rapport à l'action » (Martinet, 1985 :134) en oroqen. Pour exprimer le mode en oroqen, on peut se recourir aux verbes modaux tels que [o:dan] « pouvoir », [doroxin] « vouloir », à [əxin] qui marque la négation et qui connaît des déterminations mais également à des déterminants bien nombreux agglutinés aux verbes pour exprimer la subjectivité de locuteur. Ces derniers contiennent des monèmes qui marquent les modes bien attestés : l'indicatif, le conditionnel, l'impératif, l'optatif mais également les modes faisant partie de ce que Martinet qualifie de « dépaysement » : mode exprimant la tentation, le mépris, le dégoût...Il est ainsi intéressant d'étudier systématiquement tous ces procédés et de dresser un bilan des valeurs exprimées par le mode en oroqen.

Communication individuelle

Meng **ZONG**, Doctorante, Sorbonne Université - Laboratoire STIH, France

Le paradigme et la morphologie des subordonnants en mandarin moderne

En mandarin, les connecteurs subordonnants jouent un rôle essentiel dans les phrases complexes par subordination, surtout dans les phrases où le prédicat subordonné assume la fonction circonstancielle. Dans les recherches sur les subordonnants en mandarin, le terme *guānxì biāoji* « mot relationnel » est utilisé par les linguistes chinois pour désigner tous les morphèmes qui marquent une relation sémantique entre les propositions, qu'il s'agisse d'un adverbe, d'un coordonnant ou d'un subordonnant, et c'est principalement l'étude des relations logiques et sémantiques qu'ils reflètent. Il n'y a presque pas d'études faites en Chine qui soient strictement syntaxique sur les subordonnants.

La présente communication a donc pour objectif d'étudier le paradigme des subordonnants en mandarin moderne. Cette classe spécifique de connecteurs sera dégagée en fonction de son comportement syntaxique. D'un point de vue morphologique, nous subdiviserons les subordonnants en trois types selon leur composition : les morphèmes, les complexes unitaires composés de deux morphèmes et enfin les complexes unitaires composés de plus de deux morphèmes. Nous étudierons ensuite quelques subordonnants fréquents en nous penchant sur leurs valeurs sémantiques, sur le type de prédicats qu'ils mettent en relation et enfin nous observerons leur position au sein de la phrase. Nous espérons ainsi dresser une description complète des connecteurs subordonnants en mandarin, enrichissant ainsi les études sur la syntaxe du mandarin moderne.

